

گلشنِ گلشن



Ketabton.com



بهاره گلشنی خندانده کوی

اظهار الله اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Johnson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*



Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کینی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پیپنور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڅي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعه "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جتکي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ



اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایکو تہوتنی او نیوکی

دُ هایکو ساخت او هیئت خه دے. کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زبَن وِلی ده. خه تاریخ، ثقافتی او ساجی پس منظر لری او پنتو ادب ته کله، خنگه او له کومه راغلی ده. ددی وضاحتونو بچنی ضرورت نه دے پاتی شوے. خکه چي اوس د دنیا د نورو ژبو او ادبیاتو نه قطع نظر د پنتو ژبی او ادب د سر نقادانو او ادیبانو هم په دی حوالی سره دومره ضروری مواد او اهم معلومات مخی ته راوړلی دی چي دوباره ذکر به یی نوستونکی د تکرار د بی خوندي او د نظر د ستومانۍ سره مخ کړی. گنی نو دی سلسله کبني زما مضمون چي زما د هایکو رومی مجموعه "رانه غور وونو کبني بنگلري شهنگوي" کبني چاپ شوے دے. باید چي اولوستی شي. او بیا په تبه تبه د بناغلي محمد یاز غزل صېب تفصیلي مقاله چي د هغوي د هایکو په مجموعه "د بناستونو د صحرا وریخی" کبني موجوده ده

په دی حمله کبني کشاپی هوارو لي شي.

خکه نو دلته زما مقصد د هایکو په تیکنیک خه تحقیقی مضمون یا مقاله لیکل نه دي بلکي د هغی اختلافاتو سراسر هم نه بلکي سرسري شان جاج اختل دي. چي د تپي په مرسته او د هایکو په غندنه کبني مخی ته راغلي دي. ممکنه ده چي په دی لړ کبني زه د هایکو خه فني او تیکنیکی اړخونه هم په گوته کړم. و لي حیثیت به یی د بحث د غوښتنی او موضوع د تقاضونه زیات هچ هم نه وي او زما دی خبری سره به بچني نه متعارض کبني چي گنی زما دا لیک په هایکو باندي منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نه دے.

تر اوسه پوری چي د هایکو په مخالفت کبني کوم لیکونه زما له نظره را تپي شوي دي هغوکبني سنجیده او غیر سنجیده هر دوه قلمه ذهني رویو برخه اختلې ده. دی لړ کبني چي غیر اصولي او د هایکو د صنف سره په حسد، عصبیت او بی علمۍ باندي میني بی حایه مخالفتونه په نظر راغلي. هغه زه د خپل بحث نه خکه او باسم چي داسي ذهني رویی د ژوند او ادب د غوښتنو نه صرف خنله ده بلکي د نا اهلۍ د پتولو په هغه کبني د تپي په اوږو د ټوپک اړغودلو نادانی ده او د تپي سره د دښمنۍ کولو لاری هوارول دي.

ایته د تپي او هایکو د تقابل په نتیجه کبني چي کوم اصولی اختلافات یا بنیادي استدبني مخی ته راغلي دي. باید

رد عمل بیکاره کړو - د مثال یو څو نمونې دا دي :

”چراغ نیک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمانی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی
 وسیع القبلی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ :

” مومن خلق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچ پیہ
 پپہ خیل وخت خرابوی . خنی خلق خو تردی پوری
 وائی چپ تپہ شاعر ورکوی اوہائیکوی لا ژوندے
 کوی مطلب دا چپ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی“

د حیرانتیا خبرہ دا دہ چپ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کپه چپ گنې انظار الله انظار په فای ژوند
 کبې د تپې د اهمیت نه انکار کوی د خبرې مطلب صرف او سر
 دو مره و چپ هائیکو په تخلیقي سطح د فرد د انفرادیت نبي نه
 کوی او خود نمائی چپ د تخلیق کار فطرت دے ورته هائیکو
 کبې د تسکین موندلو زیاتی موقچې په لاس وړې گنې نو
 دغه معترضین دی پخپل گروان کبې سر دنته کوی او اوږدې
 وائی که چرې د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپله نامه نظم
 نشر ، غزل ، هائیکو ، افسانہ ، ناول ، خاکه ، نکل وغیرہ لیکي نو

چپ جائزہ یې واخستلے شي . خوله هر څه نه وړاندې زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چپ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ” هائیکو د پنتو ادب کېسپو ټر “ کې ورکړي دي هغه
 دي لازمي اولوي او د تصفیه شوو اختلافاتو دي په بیا بیا
 بې حایه گردان نه کوي گنې نو او دي بیا یې چې زه په خپلو
 انتقادي معروضاتو کې په کوم کوم مقام تیندک شوه یا
 په کوم کومو حایونو کې تېر وتلیم . زلمے نقاد بناغلیو
 ازاد اشغری صیب په دي باب کې لیکي .

” راتہ غوږ ونوکبې بنگرې شپنگوي ، نوم هم
 بناسته او د تاپول گټې اپ هم بناسته د
 اکثر و ملگرونه چپ ما کوی تبصرې پرې ولوستې
 یا واوړېدې د هغې په باب به زه څه ووايم ، خو
 دا به ووايم چپ که د اظهار د کتاب سر مقاله په
 غور ولوستے شي نو په دي کې ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپاره مواد شته“

ما په خپل ذکر کړے شوي مضمون کې د حقیقت څرگند
 کړے وو چپ :

” د تپې شاعر ورک وي او د هائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وي“

لهذا گڼو ناقدینو دي خبرې په ترڅ کې سنجید او طنزیه

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړې چې
 هايکو په اخاي تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي شوېه. ميرے خيال میں تهپې کې
 جو عالمي پذيرائي شوېه هه وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نہیں ہوئی۔ یہی وجہ ہے کہ انگریز مستشرقین
 نے زياده تحقيق تهپې پرکړېه اور اس صنف پر جامع
 کتابیں لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کړا
 يه ټټه

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يو ځاے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا ؤ چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکلي شوي يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

رنگ ۽ ادب ۽ خيالن نظرياتي ته نڀان ورتي. نه هم ۽ داسي
 رحمان مدمت کوم جو زما په خيال جي بنا علي مشتاق مجروح
 شاه شاه ۽ فخن گويي نسبت ڪرڻ ۽ او بي بي ۽ ثبوت په
 طور کوي نموني ورامندي ڪري ڏي پهن ڪنهن ڏينڪاره تهر و تو
 بڪار شوق ۽. زما مقصد هرگز ۽ ڏيو غلط رحمان وکالت
 کول نه ڏي خو ۽ حق او باطل تر منهنده فرق نه کول راتنه
 هم يودو ۽ خيانت بڪاري.

در حقيقت فخن گويي يا فخن ڪاري ۽ معاشرتي ۽
 اخلاقياتو ۽ چوڪاڻ نه ۽ وٽو او ۽ حد ۽ ماتولو لونه
 جرم ۽. جي ۽ هوس ناڪي، شهوت پرستي او عصمت
 فروشي، بڪاره بلاني پکني ۽ انسان نه ۽ ڏينه سوچ او
 نگ لاري خطا کوي او په سري سترگي توري. پيشڪه
 ۽ داسي رحمان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکارڻ بلڪي
 داسي حال ڪنهن ٿوره وپتل زيات مناسب ڏي البته ڪه ڏنهي
 عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پيرايه ڪنهن ۽ ڏرونه
 ورتي جي او بنود ۽ شي. يا ۽ معاشرتي برين او لغز اڀون
 پکني په داسي هنر او غنڊ ۽ شي جي پکني ۽ لذت پرستي
 نه برعڪس ۽ ڪراهت او نفرت تصور او تصوير رانڪاره ڪنهن
 نو دا به فخن لهر پهر نه بلڪي ۽ اسلحي ادب په زمره ڪنهن
 راضي. حڪم جي ۽ يو شي غلط او سم استعمال ۽ هني ۽ ڏينه او
 بيد فضله کوي. اوس ڪه يو نهن پرست "بهشتي زيور" ته

برعڪس هائيگو ۽ دنيا په هره ڏيهه ڪنهن ليکڪ شوي ۽
 او ليکڪ ڪنهن جي گهڻي شادونه ۽ شڪه. زما په خيال
 بنا علي اوس گهڻي زما نظرون نه په پوره تناظر ڪنهن ۽ کيو
 هره ضرورت نه ۽ محسوس ڪرڻ او ۽ خيال خوبه هغه
 عبارتونه ۽ دوستي ڏي جي ۽ هغوي ٽاڪي شوي مقصد
 ته پر جي تقويت رسيد.

گهرن بنا علي مشتاق مجروح په خپل مشون اتي ايندو ڪو
 هائيگو ڪنهن به راقم الحروف ۽ خپل خاص تنقيد جي چير ڪنهن
 ڪري ڏي. ليکي ا

"نن اتي ايندو ڪو ميتو نوي هوم ڪنهن زير پيداي خني
 هائيگو ۽ فحاشي اعلى ترين نموني ڏي بلڪي دا ڏينه په و شوق
 سره وپل شوي اتي ايندو ڪو ميتو نوي هوم ڪنهن زير پيداي
 خنو هائيگو ته بيلو پرنتي وپل مناسب ڏي"

ورامندي ليکي ا

"په شاهده ڪنهن راغلي ده جي بيتو شاعري ڪنهن تر
 اوسه ۽ قلبي شاعرانو نه عاده بل چاهه فخن گويي نه
 ده ڪري. واحد دا نو وارو صنف ۽ شي خني ليکون ڪيو ۽
 فخن گويي. ڀاره خاص ڪرڻ ۽"

نه دا وپل نه غوام جي بنا علي مشتاق مجروح ڏي خپله
 اعلى و ارفع ادبي اعبي باندني لن غور او ڪري. بهر ڪيف په
 ادب ڪنهن فخن گويي واقعي جي ۽ غنڊي ورتي اقدام ۽ دغه

کرڻي له سر راوڀر ناداني گڻي
گڙگ چي دکوي چرگي نه ماتپڻي
ورله په پوزه کڻي بڙه ورکوي

چي پکښي د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کڻي وړاندې شوے دے اودا حکمت پکښي بيان شوے
دے چي په بڼو پري نه دي ستول پکار گڻي نو ماښاغلي
خوابدے شي. خو ښاغلي مشتاق ته پکښي ښکاره غماشي
ښاري اوس دي دوستونکي چيله اووالي چي غماشي زما په
هايگو کڻي ده کنه د ښاغلي معترض په ذهن کڻي.

بحر تقدير که زما په هايگو کڻي د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفرالله خداے ته هي دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هايگو د Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ د ښاغلي مشتاق مجروح صيب دا دعوي بڼي بي
خايه ده. چي گڻي په ښتو کڻي د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کړي مگر هايگو کڻي داسي
کڻي.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ئي نفی کڻي وي نو بيا د هغوي
په شاعري کڻي چي کومي ناروا شوخي او اسټر شونه دي تر
کومه پوري ئي ښاغلي ويښلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وايي نو په دي کڻي به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمیزونه په دي سلسله کڻي د پر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کڻي
چي گڻي ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوڅول به عين انصاف وي.

ښاغلي مشتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هايگو باندې د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندې کڻي.

واده کڻي پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کڻي ئي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار ښاغلي دي
کچ بحث ته را اوارولو چي نقل کړے شوې هايگو کڻي
غماشي ده. چي نه ئي لفظياتو کڻي د هوسناکي خه ترغيث
شته اونه ئي معنی د شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده
پکښي د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گڼي پيچيد که هم پيدا کېدے شي.
بلنه هايگو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٻيڙي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خوگني هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٻيڙي اوربدي او
 لوستي دي او يا گني د ٻيڙي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٻيڙي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٻيڙي هم نه دي بلڪي د پښتو ٿري
 مشهوري او معروف ٻيڙي دي جي بستند و مطبوعه ٿيو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کړه
 ورکه غرمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله مي اخلي بم الله کړه
 پيريان پري ناست دي اثر ي به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکړه
 ماله بي ننگه اشتا غبن نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٿيو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به سني جي په پښتو ژبه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کړي بلڪه د پښتو ٿري کلاسک او
 کلاسيکي دواړه قومه شاعرانو ته د دغه اعزاز پټکي په سر
 دے . او دا ٻي ٻيهر هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاتي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که د جنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازبزي - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورځنگ
 کني حني وخت په دواړو کني د امتياز کرينه را بنسکل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوے دے.

د ائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونڊ د پښتو نوو ليکونکيو د هائيو طرف ته
 مخه کړي ده او پکار هم ده د هني وجه چا کټر
 اسرار صلح دا بيانوي جي په پښتو کني زمونڊ
 متقدمينو دومره خه وٻلي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پښي نه دي نو هکله دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وايي جي هائيو ليکونکي مانه
 ٿول سائيو بنڪاري زما يو بل ملگرے وايي جي

سپريه وٺي ڏاڍي اصنافو قات راغلي ڏس ڇي
 اوس ڏجاڻي صنف نه ڪار انهن تي ڪنن يا. چاربهه
 مڙه شوڙي ده 'رباعي نسته' قصيد ڇهي دي
 پڪار ده ڇي زمونڻ شاعران دغه خپل اصناف را
 ژوندي ڪري اوڪه خامخاهه دي اصنافو ڪنن طبع
 آزمائي نه شي ڪول نوڏ پڻتو خالص خپل صنف
 ٽپه ڇي ڏهاڻڪو نه مختصره هم ده په هغي ڪنن
 دي طبع آزمائي ڪوي

زه خپله هم دا غواڙم ڇي ٽپه دي اولڪي شي خو
 په دي ڪنن شوڪ شه ڪول شي ڇي اوس نوڪ ڪول ڏٺي په
 مقابله ڪنن ڏهاڻڪو تخليق له زياته ترجيح و رکوي. لهنذا
 پڪار دي ڇي دي عمل په ورستو دي نفسياتي عواملو او ڏ
 عصري غونڻتو ته پام ور اوگڙو ڪول شي او بيادا ڇي لوڻ
 تحريڪونه په مخالفتونو نه مري بلڪي نوره وده او زور موي.
 بحر ڪف ڏ بناغلي مضمون نگار ڏ حوالن دي دي ليک نه قدم
 په قدم ڏهاڻڪو صنف سره ڏ هغوي ڏ لاشعور هغه
 پٽي عناد راڻر ڪنن ڇي ڏ ائي اينه ڪو ليڪو باعث او
 محرڪ گرڇڻڊل ڏس. بيا هم بناغلي مجروح ڇي ڏعتم ڏاڪڻ
 اسرار په حواله ڪوي خبري ڪري دي زه پري اعتماد ڪوم
 اوس هغوي پوهه شه او بناغلي ڏاڪڻ اسرار. البته دا
 خبره ڇي نو وار صنف هاڻڪو ته ڏ نو ڏيڪو ٽيڪو ڪلهه هغه

شوي ده. ڇي متقدمينو ورته ڏ وٺلو دپاره هڻج نه دي
 پر پڻي اصولاً غلطه او غڻ تحقيقي ده او دي حقيقت منلو
 نه سترگي پٽول دي. ڇي گڻي ڏ هر دور ڏ ادب خپل تقاضا
 اسلوب، ڏڪڻ، نفسيات، حوالن او غونڻن وي.

نن ڇي په ادب ڪنن ڏ علامت، سريلزم، ترقي پسند
 ڏاڏا، ازم، تجرديت او ازاد خيال ڏ تلازي و غڻه ڪوم فڪري
 او ٽيڪنيڪي تحريڪونه راپورته شوي دي. او شعري او
 نثري ادب ڏي ڪوي ارتقاء او ارتفاح سره هڻ ڪري ڏس
 متقدمينو ڏ هغي خوب هم نه و ليدل او ڏ هغوي ڏ
 خيال په حاشيه ڪنن هم چرته دغه امكانات نه برپڻڊل
 زه دامم ڇي زمونڻه ڪلاسيڪي شاعرانو پڻتو ادب ته
 مستقل او پاڪه بنيادونه وربخيلي دي او راتلونڪي ڪول
 ته لاري اسان ڪري دي خو دا دعويٰ ڇي گڻي ڏ شعر او ادب
 ڏ ارتقاء سفر هغوي ڏ موضوع او فن په اعتبار داسي ڪمال
 ته اورسو ڇي بل ڇانه ڏي پکڻي هڻج نه دي پر پڻي زياته او
 سينه زوري ده.

ڏاڪڻ سبب زمانه زيات په دي خبره پوه ڏس ڇي نن
 او پروڻ ڪنن فرق وي نن ڇي دنيا ڏ ڪومو پڻين سره هڻ
 ده او ڪوم نوي نوي علوم او فنون په ڪنن متعارف ڪنن
 يا ڪوم سائنسي ايجادونه او تجربي پکڻي ڪنن هغه ڏ متقدمينو
 زمانه ڪنن چرته وڪ او چوڻڪي ادب ماضي سره سره ڏ

عصري او زماني پېښو په نبض گوټي بډوي. (رضا عصري پېښې به د تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتې وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښې نو په معاشره کښې به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد ونگر. محمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم د چې دا سې سوچونو پښتو ادب ته لوسته زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دے چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼې د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بې حقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندل شو دي بلکې ادبي دنيا کښې منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېږ حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښې خوب د گودر پاتې نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمېښي انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتې شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايکو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بې علمي ثبوت دے او د هغې بهتان لرازي يوه کړې ده چې د هايکو غنډ ونگي يې وخت په وخت په څه نه څه شکل کښې کوي. زه نام چې بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکټري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښې يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښې چې بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفېشنل سايکټري نه پاتې شوه. بلکې د ملازمت دوران کښې او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکټس هم نه دے کړے او نه د هايکو د رغورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايکو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښې ځان له د ځايه پسدا کولو خوا هڅې لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره ترې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښې راځي ځکه چې علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايکو د قافياي د سمون په وجه مزاح پسدا کول غواړي نو چرې به ادب ورته زه دا وپېل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله اوتی آف فیشن کونو کپنی او بالفرنس
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کرے شی نو ممکنه ده
 چی شوک دا هم او وائی چی د غزل لیکو نکی خپل وی د کمال لیکو نکی
 دل اول وی او د تپنی خالق کپی وی عالی هند القیاس ولی دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پر پوتی حربه او وسیله وی
 او هغه مزاج چی نېغ په نېغه د یو انسان یا د یوې طبیعتی
 جذبات او احساسات زحیی کوی. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هچ سمون نه لری.

تر شو پوری چی د ای ایسا کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلی شتاق مجروح د یو بل ملگری دوی احتیاج تعلق
 دے چی کنی چاربتنه 'قصیده' رباعی او تپه خه مره
 شوی خو نه دی چی لیکو نکی چاپانی صنف هاینکو لیکي.
 د پری خایه په دی چی یو هاینکو لیکو نکی هم دا نه
 وی وپلی چی شوک دی په گوته شوی دخی اصنافو کنبی
 طبع آزمایی نه کوی ددی اعتراض نوعیت بیچی دا سپی دے که
 چی شوک او وائی چی لو بناری دی کرکت 'هاکی' جناسک او
 سکواش وغیره نه کوی. بلکې ددی په خاے دی کشتی
 میرغپ کبابی او گولی رسته وغیره کول شروع کری چی
 چرته روایت ئی ختم نه شی. بله لویه د افسوس خیره دا
 ده چی د "هندا ماکنزم" غوندي د فغیم تحقیقی کتاب
 لیکونکے بناغلی شتاق چی د کوم ملگری په حواله خبره کری

۵۰ - نو د هغه هېچ نوم ' ادبی حیثیت او درک ئی نه دے په
 گوته کرے چی د تعقیقی اصولو خلاف او ادبی دیانت نه
 قیسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلی شتاق مجروح د
 یو فرمینی کردار په خوله کنبی خپله ژبه ایبې ده او په
 پوی تراشای شوی مجسمه کنبی ئی د هاینکو خلاف خپل
 ذاتی جذبات ورا مندی کری دی خو سرے شه او وائی زمونږ
 قایمی مزاج داسی جوړ شوے دے چی مونږ مری را ژوندي
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفیسر بناغلی داورخان داؤد په خپل یو مضمون کنبی
 د هاینکو او تپنی د هیئت د اختلاف په حقله لیکي:
 "خنی محققین د تپنی د هاینکو سره نزدی تعلق
 په گوته کوی خو که وکتے شی نو بنیادی لحاظ
 سره دی دواړو کنبی د هیئت په لحاظ د پری زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپانی ادب یو مشهور صنف
 دے. که د تپنی ددی د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم ددی په اختصار او جامعیت کنبی دے
 خو هاینکو کنبی صرف درې مصرعی وی. رومی
 مصرعه کنبی پنخه ' دوپناه کنبی اووه او درپه
 کنبی پنخه سوتی اهنگونه وی یعنی دا قول نظم
 او ولس سوتی اهنگونه لری. رومی او درپه
 مصرعه ئی برابره او هم قافیہ او دوپله یا منغنی

يُ دُ دُوُ صَوْتِي اِهْگُونُو هُوْمَرَه دُ دُوِي فَنَه
اوردَه وي يعنِي هَايْگُو دُ هَيْت اَوْ مَوْضوع دَوَارُو
پَه لَعَاظ دُ مَحْصُوصُو شَرَاظُو پَابَنْدَه وَي.

دُ هَايْگُو دُ صَوْتِي اِهْگُ نِظَام دُ بَحْرِ مِتْقَادِب
دَدِي اِرْكَانُو مِطَابِقِ كِبْدَه شِي

	}	۵	=	فَعْلَن فَعْلَن فَع
۱۴		<	=	فَعْلَن فَعْلَن فَعْلَن فَع
		۵	=	فَعْلَن فَعْلَن فَع

خُو دَدِي بَرْعَكْس دُ تَبِي دُ دُوُ مِصْرَعُو دُ صَوْتِي
اِهْگُونُو يَا مَلِي اَوَاوَنُو تَرْتِيْب پَه دِي دُول دَه
۲۲ = ۱۳ + ۹

دُ پَرُوْفِسْر مِصْب فَر مَوَدَات پَه سَر سَرگُو خُو چِرِي
نِيگَر تِيَا كَانِي پَه كِنِي مَحْوَپِنِي اَوِيُو خَاي نِيْم كِنِي پَه
كِنِي دُ تَحْقِيْقِي سِرْتِي خِلَاف دُ سَهْوَلْت (حَاس) هَم پَتَا
پَتُو پَه كُوِي دَدِي نَه عِلَاوَه دُ هَنْوِي دُ حَوَالِي دَا لِيك يُو فَنِي
تِيَسَدَك سَرَه هَم لَ شُو دَه.

مَعْلُومِيْنِي دَا چِي پَرُوْفِسْر مِصْب دُ هَايْگُو هَيْتِي
اِدَلُون بَدَلُون سَاخْتِيَا قِي تَبْدِيْلِي اَو تِيكْنِيكِي اِرْتِقَاد پَه
نَظَر كِنِي نَه دَه سَاتِي كِنِي نُو هَايْگُو بَه يُو دُ اَوُو لَسُو چِيُو
اَو ۵ - < - ۵ دُ تَرْتِيْب پَه حَكْمِي اَوْ حَتْمِي تَقْسِيْم كِنِي نَه
دَاوَسْتَلَه يَا دَا هَم مِكْنَه دَه چِي دِي سِلْسَلَه كِنِي پَرُوْفِسْر مِصْب

بِيخِي رِجْعَت پَسَنْد اِنَه اِرْبِي ذَهْنِيْت اِرْبِي چِي دُ هَايْگُو دُ صَنْف
نَه دُ يُو خَاس مَكْتَبَه فَنَكْر تَا كَلِي شُوِي قِيُو د اَوْ حُدُود نَه
پُورْتَه كُول غَوَاپِي. كِنِي نُو دُ جَا پَان وِر مِجْنَه هَايْگُو يَكُونِي
بَاشُو اَو وِر سَتُو نَا قَدِيْنُو چِي مَاسُولُو كَاشِيكِي پَه كِنِي
اِهْم دَه. دَغَه تَرْتِيْب حَرْفِ اَخْر نَه دَه كِنِي اَو بِيَا پَه عَالَمِي
اِدْب كِنِي دُ يُوِي مِصْرَعِي 'دُوُو مِصْرَعُو اَو دَرِي مِصْرَعُو هَايْگُو
لِيكُو تَجْرِبِي هَم شُوِي دِي. كِبْدَه شِي پَرُوْفِسْر مِصْب تَه هَغَه
دُ اِتْفَات قَابِلِي نَه وَي بِنَكَارَه شُوِي وِلِي بِيَا يُو هَم وَضَا حَت
لَا زِي پَكَار وَ.

بَحْر حَال پَرُوْفِسْر مِصْب چِي دُ هَايْگُو دِپَارَه دُ بَحْرِ مِتْقَادِب
دُ اِرْكَانُو كُوم تَرْتِيْب مِثْلَه دَه اَو پَه مَسَال كِنِي يُو دُ هَايُون مِيَاد
مِصْب كُومَه هَايْگُو وِر اَنْدِي كِرِي دَه. دَوَارُو كِنِي هِيچ تَرُون
اَو نَسِبْت نَشْتَه 'هَايْگُو پَه پِنْتُو رُبَه كِنِي دَه چِي دُ رِزْمِيَه
اَو زَانُو دَخِي قِمُونُو سَرَه هَم 'اِهْگِي نَه لَرِي اَو مِطْلُق دُ
بَحْر مِتْقَارِب پَه بِنُودِي شُوِي بَحْر نَه مَقْطَع كِنِي حَكْمَه
چِي دُ پِنْتُو رُبِي اَو هَايْگُو خَانْتَه يُو مَزَاج دَه اَو دُ هَنْي
پَه دَغَه تَجْوِيْز شُوِي بَحْر بَاندِي بِيخِي تَقْطِيْع نَه كِنِي.
هَايْگُو دَه.

هَدْر دُ يُو نُوْم دَه
پَه مِيْنَه نَه پُوْهِيْنِي
سَادَه مَاشُوم دَه

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په خاني موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد دادې چې پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چې پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چې د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم ځان نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتې کښي چې پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعايت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

”د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړې چې دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون ځان شوه دے؟“

زه منم چې د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خوړېد واندېښنه ده چې گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چې د
 هغوي دا خيال نه وي خو په يک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې ځايه نه وي چې گڼي د هايکو بنیادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چې د تن هايکو گڼي ارتقائي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړې ده چې تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستې
 دي او داسې هله کښي چې په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېدے.

پاتې شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چې هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر ٻڌي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن ڇٽيله ددغو سلسلو
 ڪري رڳو ڪيئي رايو ڄاڻ ڪري البتہ دا رعایت پکڻي لازمي
 ساڻي ڇي ڄڻهه ڊاسي ڪلڊي توري يا نڪتي پکڻي پر ٻڌي ڇي
 ٻه تصوير جو روڊو ڪڍي مرستيالي ثابتي ٿي. او ڏ مضمون
 ڏ نيگريٽيا احساس ٻه ورستو او تمبوي.

ٻه ڊي لڙ ڪڍي دا خبره هم ڪڍڊ ڏ ٿي ڇي ڇي اصنافو
 ته ڏ ڇي خلقو زيات مڀلان او رجحان وي نوڪه ڇا ته
 ڊاسي محوسلڙي نو ڇهه ڏ فڪر منڊي خبره نه ده او
 نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتڊو نه دا ثابتي ڪڍي
 ڇي هغه ڊي ڇا مڃا مافوق الاصناف او ڪڙي. هغه ڪه ٻه
 وي ڪه هائيڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
 ٻه شعري مجموعه مڪا (ڇي) ڏ پڻو ٿي اولي ڏ هائيڪو
 مجموعه ده) ڏ هائيڪو ڏ صنف خلاف خيل ڪوم خيالات
 حرڪت ڪري دي. ڏ هتي لب لياڊ دا ڏ ڇي ڪڍي اسماعيل گوهر
 خيل ڪڍي شاعرانه خيالات ٻه دغه ٻه ٻه ڪڍي ضائع ڪري دي.
 ڏ ڪڍي ٿي خبره دا ده ڇي بناغلي سائل اخر دا ڇڪه مناي
 دي ڇي ڪڍي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي او ڪه ڏ يو معلوم هيت ٻه ڇوڪا ڪڍي تخليقي
 جذبه خيل اظهار او ڪڍي يا له ڄان سره ڏ رائج اصنافو
 نه بيبل ڇهه شڪل راوري نو خيل اقاديت به او بائي. م

عرض ڏ ڇي هر ڊري مصره اين نظم هائيڪو نه وي ڇڪه
 ڇي ڏ هائيڪو خيل ڊاسي ساختيا ڪڙهه ورهه نفسياتي ماهيتون
 ٽڪنڪي غوڻنڻي او داخلي اڙخونه دي ڇي عام ڊري مصره اين
 نظرونه ٿي ٻه اسانه نه ٿي زغله.

ڏ مڀمني سلسلي شاهين خيال ڏ ڇي هغوي ٻه
 ووري نو دا اطينان ورته او ٿي ڇي خبره سرته اورسپهه
 خود هائيڪو ڏ اورسپهه ونه پس ورته ڊاسي محوسلڙي
 ڇي ڇهه خبره لا پاتي ده او يو قسم ڏ تندي او تشڪل
 احساس ورته ڪڍي.

چونگي مڀمني سلسلي شاهين ڏ روهي سندرو
 سلسله ڪڍي ٻه پڻو ٿي راتو لوڊو ڪڍي بلا وخت صرف
 ڪڙهه ڏ ڏ دغه رنگ دغې خوب اولي صنف سره ٿي نوره
 هم زياته واڃي او تڙون پيدا شو ڏ ڏ ڇڪه ورته
 ڊاسي احساس ڪڍي. ڪڍڊ ڏ ٿي ڪه هغوي ڏ هائيڪو دوستو
 له هم ڏ ڇي قيمي وخت ورڪڙو نو ڏ تندي او نيگريٽيا
 احساس به ورته بيان ڪڍي او ڏ هائيڪو ٻه سلسله ڪڍي
 به ڏ خيل زور موقف نه لاس ٻه سر ٿي. ڇڪه ڇي
 ڪوم ٿين ونه عموماً ٻه عادتونو ڪڍي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائيڪو ٽيڪنيڪ هم ڇهه دا رنگي ڏ ڇي
 ڇي سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا ٻه

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هِر رُوحِ دُ خِدَائِي بِه قَدَرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْبِنَه اَوْ اَتَقَابِ پَخِله كُويِ نُو مَعْقُولَه خَبِرَه دَا دَه عِجِي
 هِر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَه پَرِ غُودِ لِي
 شِي كُنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَه اِي لَه بَرَمَه اَوْ غُورِ خُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هِم نَه دَعِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَارَتَه اِخْتِيسِي
 كُنِي بِي . بَحْرِ مَالِ كَه يُو تَغْلِيَقِي غُورِ خُتْكَ دُ هَايِكُو پِه رَايَه
 كُنِي حَانَ بِنِكَارَه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبرِ اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غُيَرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطَرِ نَاكِ بَه وَيِ لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَه حَه ضرُورَتِ نَه پَه لُوعِي اِبْرِشِنِ پِيدَا كُولُو لَه تَرْجِيحِ
 وِرْكَوِي شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پَه مِثَالِ دَعِ . هِنَه كَه هِرَه
 پِه رَايَه اَوْ هِر چَرْتَه وَيِ خِیلِ قَدَرِ اَوْ قِئْمَتِ نَه وِرْكَوِي . اِلْتِمَه دُ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكُنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعَلِ پَه اِي رُوكُنِي نَه پَتِه پِي خُكِه زَه دَا دَعُويِ
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَه دُ هَايِكُو لَعَلِ كَلَه هِم
 پَتِ نَكِرَه شِي خَوْ شَرْطِ پِكُنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پَه وِرْسَتُو
 دُ يُو لُوعِي تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَا پُورْتَه كُنِي . وِرْسَرَه دَا
 خَبِرَه هِم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ .
 بَلْكَي بَقَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَه وِرْجِنِي . كَه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پَسِ بَه چَا هِم هَايِكُو نَه وَه لِي كِي خَوْ تَابِتَه شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورِ وَا لِي دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبَرَه چَا وُدُونِ شَرْيَكِي كَه پَه هِر
 صِنْفِ كُنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخِله لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هِم دَه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَه رَنُكُونَه پَه سِيبِ
 سِپَرِ لَه وَيِ اَوْ سِي كَه خُوكِ وَا ئِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَهْلِ وِ بِي دِي
 پَه هِر كَهْلِ كُنِي پِيدَا شِي كُنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پَه دُ خِيَلُو
 هِم نَكِه تُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِرْكَ شِي نُو خُومِرَه عِجِي
 حَايَه بَه وَيِ .

مَحْتَمِ بِنَاغَلِي اِبَا سِي نِ يُو سَفْرَه عِجِي پَه خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِجِي " غُورِ خُتْكَو نُو " كُنِي اِي دُ خَوْ لِي دُ خُونِ دُ بِي دُولُو
 دِ بَارَه هِم يُو يُو تَهِي قَدَرِي لَه خُابِي نَه دَعِ وِرْكَوِي خَوْ
 بِيَا هِم دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِينُو پَه صِفِ كُنِي اَوْ دَرِ بَدَلِ غُوَارِي
 (اَكْرِي عِجِي زِمَا پَه خِيَالِ وِتَه دُ وِرَه قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ جَا دُ هِجِي
 قِئْمَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِرْتَه نَشْتَه)

بِنَاغَلِي دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِئُورِ پَه يُو كَالَمِ كُنِي دُ
 " هَا ئِي كِي " دُ سَرِ خَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پَه دَا سِي
 اِسْتِمْدَائِي پِه رَايَه كُنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْكِنْدُوِي . لِي كِي :
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِي لِي كِنِ پِشْتُو عَوَامِي
 اَدبِ مِي اِسِ سَه زِيَادَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُؤْيِ مَغْزِ صِنْفِ
 سَخْنِ ثِبَه مَوْجُودِ هِي . طِي كَه مَخْتَصَرِ تَرِي نِ پِه رَا ئِي مِي جِسِ

قدر تغزل ہے وہ ہائیکو کی قسمت میں کہاں۔ ٹپہ پختون
 جلت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ ٹپہ اور ہائیکو
 میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ ہائیکو میں تین مصرعے ہوتے
 ہیں اور ٹپہ کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
 مصرعے ۹ + ۱۳ کی محروں میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔ اور
 فیثاغورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
 اس بنا پر دو مصرعے ٹپہ کو سہ مصرعی ہائیکو سے طلاق
 دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما یہ خیال بناغلی اباسین تہ ددی خبری علم ضرور
 پکار و چي د اسنافو د بقا پاه ورستو يو زور اور تخليقي
 قوت موجود وي اوكله چي هم يو صنف د تخليقي جوهر نه
 عاري شي هغه كه تپه، چاربيت، قصيده او هايكو وغيره
 هر صنف وي بيا خپل وجود برقرار نه شي ساتلے او س
 كه ديو پښتون شاعر تخليقي زور پاه تپه كښي ژوند را پيدا
 كوله شي نو هم د هغې شاعر د تخليقي قوت نه به اخر بيا
 ولي پاه هايكو كښي ساه اوحي۔ ددي باوجود چي هڅه تخليقي
 جبر او غير فطري قدغن پري هم نه وي كوله شوه۔ بحر
 كېف زه بناغلي اباسين ته داسي گڼي شمېر، تپي پاه كوټه كوله
 شم چي هڅه ادبي ښكلا او عوامي كشن پكښي نسته اكر چي
 څوك به وركه هم د تپي وېلونه انكار اونكلوي۔ او س كه
 بعض د تپي پرايه د تفوق معيار گڼلے كېدے نو داسي به

ولي كېدل۔ مقصد دا چي د تخليق جوهر ي قوتونو د ادب پاه
 هره څانگه كښي د حان ښكاره كولو توان لري۔ او س كه څوك
 نسر پاه كوټه پټول غواړي نو څوك به وركه اخر څه اووايي۔
 بناغلي اباسين پاه تپه كښي د تغزل د موجودگي دعوي
 هم كوي چي مناسب نه ده۔ پاه اصل كښي تغزل د غزل سره تړلے
 وصف دے لكه چي څرنگ پاه رباعي كښي تر بېع پاه تشبېب كښي
 تشبېب او عقل سره د تعقل نسبت وي۔ هم دغه رنگ پاه غزل
 كښي تغزل وي او س كه بناغلي اباسين دا نه وېل غوښتل چي
 پاه تپه كښي تېب يا تېب وي نو ښه پاه سهولت ي دا وېلے
 شو چي پاه تپه كښي بي انتها خوږ والے او شعريت وي۔ لكه
 ده چي د بناغلي اباسين پاه دي حقله خپل څه څه ځانته منطق
 وي۔ هسې څوكه څوك تغزل ټاټول غواړي۔ نو پاه كافي
 هوا، چينه، اواز، حوايي او مينه وغيره وغيره كښي به ي
 هم ثابت كړي ولي هڅه علي او فني اعتبار به وركه نصيب
 نه شي۔ بحر حال د بناغلي دي خبري سره څو قطعاً اتفاق
 نه شي كېدے چي د هايكودې ارو مرو دري مصرعي وي۔ بايد
 چي هغوي د هايكو هيټي ارتقا، پاه نظر كښي ساتلې وه۔ بله
 د تعجب خبره بناغلي اباسين دا كوي چي ” ټپه ۹ + ۱۳ كې محرو
 ميں هوتا ہے، كېدے شي چي د بحر ونونه د بناغلي مراد د
 تپي سېلابونه يا چپي وي ولي د اردو ژبي روزمره او محاوره
 خو ددي جملې څه بل تعبير وړاندې كوي او دا غلط فھمي

پرانستلي شوي ده يا کومه تشيالي پدرايه خپله کړې شوې
 ده د تفصيلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چي د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چي رکشه کښي د پردي پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کښي نشته. بناغله اباسين وايي
 چي په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکښي دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دي
 ماته دا او وايي چي اخر داسي کوم ضرورت دے چي په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسي هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چي په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چي په داسي مثالونو وړاندي کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چي زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چي هاييکو د ټپي
 کړه مېلنه ده. او مېلماننه څوک د کور مالکان شي جوړوله
 زما په خيال داسي سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکي

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلمي
 ثبوت دے. ځکه چي پښتنو کړه که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبي دے چي يو ځل
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردي کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپي اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکي حقيقت دا دے چي د هاييکو
 وجود د ټپي دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکي
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کښي ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چي د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپي سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکي
 د ماورن سنسبلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپي نه څو قدمه وړاندي روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين دا ضد هم بيخي بي حايه دے چي کښي د ټپي په
 موجودگي کښي هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتل
 په دي حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے.

"خه موده وړاندي زمونږ پښتو ليکونکيو ډرنگه
 "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندي نوو
 صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

اول خو په ادب کښې د مفتیانو د سره جواز نه لاپیدا کېږي
ادب ته شریعت کورې خو نه دے او که چرې د ښاغلي دا
ارمان وي چې گټې هغه دي د ادب وړې مټې او منلې شي نو
بیا پکار نه وه چې ځان ته یې د ادبي مفتي نسبت کېد وک
ځکه چې دغه رنگ انکسار او افتخار دواړه رایو ځای کېږي
او دا عمل اجتماع ضدین گڼل کېږي. دا حقیقت دے چې د
اعلیٰ د تلازمې او د علم د وصف نه سپو مفتي مفتي کېدے
نښه شي. مکنه ده د مفتي اعظم د منصب په وجه ښاغلي
ددغې غلط فهمی ښکار شوے وي او دغه رنگ ترې د ادبي
مفتي دا بې لارې کوونکې اصطلاح سر زوشوي وي. بیا هم ښاغلي
ته دا پته لگېدل پکار وه چې د ادبي مفتي د نسبت سره فتوی
د منلو او سجت قابله نه پاتې کېږي. خو زما په خیال گران
ښاغلي اباسین لوستونکو ته دا وپل غواړي چې ما هر څه
فرمایلي دي یا زه چې هر څه فرمایم - هېچې یې هم او نه
منی. یا دا هم کېدے شي چې ښاغلي اباسین د ادبي او مفتي
ادبي مشورو ورکوونکي ته د ادبي مفتي تائید ورکوي.
والله اعلم بالصواب.

بیا هم زه نه پوهېږم چې ښاغلي اباسین هاینکو ته
بدعت په کوم خیال وپلې دي ځکه چې د تخلیق عمل یو
مقدس او سپېڅلے عمل دے. او هر کله چې هاینکو د تخلیقي زړه
چاودون رازېږېدے یو ژوندے شعري صنف او گڼېدو

ده. او ځپلې کلمې توانايې پرې صرف کوي لگیا دي.
دغو اصنافو کښې "خړیکه" او "ترايلي داسې و
چې خپل وجود کښې د توانايې د فقدان له سببه
یې په وړاندې سفر جاري ونه ساتلے شو
اولايې په سپر کښې پونې نه ده وپلې چې
خپل منطقي انجام یا طبعي مرک سره مخامخ شو
یواځې "هایکو" داسې تېر او تند چاپايي صنف
و چې په پښتنه خاوره کښې یې ځپلې جرړې
مضبوطې کړې. دا چاپانے صنف د خپل
مخصوص مزاج طرز او کره وره حامل وو. ولې
دوي په ځانگړو کښې پښتنو شاعرانو د پښتون
بوتي قلمونه وگلول او نن دغه بوته وده کوي
او د یوې تنه وړې وې شکل اخلي. د پښتنو
سترگو ته یې داسې رنگ لگولنه سپړدي دي
چې ښائست او سیکار ته یې سترگې برېښي؛

ښاغلي اباسین په خپل کالم کښې یو عجیبه خبره دا
هم کوي. لیکي

"میں ادب کے ادبی مفتی کی حیثیت سے یہ فتوی جاری کر رہا
ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپ کے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
کی چنداں ضرورت نہیں؛"
گران ښاغلي دنته یو واري بیا تیندک شوے دے. ځکه چې

نو بيا و لي بناغلي اباسين چي خيله هم د لغد د حرمت مڼونکي
دے دا ناروا خبري کوي خو داسي بنکاري چي په گسرن
بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
او د تفهيم په سلسله کښي د ذهني انقباض او عدم سهولت
بنکار شوي دے.

د ساهو ليکونکو د څلپو ښتم اپرېل دوه زرم د روداد
ترنځه بناغلي واکټور راج ولي شاه څوک صېب دا سوال راوچت
کړو چي لکه څنگه پټه په موسيقي کښي خپله ځانته يوه
پېژندگلو دري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کښي ځانته
يو داسي پېژندگلو او ځانگړي آهنگ راپيدا کول شي او
که نه.

د بناغلي واکټور صېب په خدمت کښي عرض دے چي
موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
کښي نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
که چري هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغه نغه نه شي نو
بيا هم د هنري په ادبي مقام کښي هېڅ کس نه راځي. دويمه خبره
دا ده چي هائيکو هم غنايت ، ل ، آهنگ او ردهم دري نو
هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
کړي په دي سلسلې کښي د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
شکيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زېره رايگوني موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکټور راج ولي شاه
څوک داخيال هم ښکاره کړو چي هائيکو په پښتو کښي ځکه
خوښېږي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
اولسي ادب کښي د دي سره تره دوو نکلې صنف شته - اوس
تعميقي پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده - ولي
بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکړو او
څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے
شوي شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موندې
د هر راتلونکي صنف جرړي په خپله خاوره کښي د
لتول ضد اوکړو - او بيا په داسي صورت کښي چي هېڅ
قرينه پرې دلالت هم نه کوي - زما په خيال د بناغلي
قلندر مومند راي په دي لږ کښي بڼي درسته ده. ځکه چي
هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
رابيله کړي شوي ده - که چري دا وو بېله شي چي د هائيکو
جرړي په هائي کائي کښي دي نه چي د پښتنو په اولسي
ادب کښي نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کښي
څوک تعميقي کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار -
مکنه ده چي دغه رنگ گڼي اکشافات محي ته راشي.

زما منڇي ڏٺي غند نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڇول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 ڇي داسي به او غواڀي خوزه دا هم نه غواڀي ڇي هائيگو
 دي ڏينٽو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهسي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪي شي. اول زما خيال وڃي ڏ
 هائيگو او ٽيڀي موازنه او مقابله غير فطري ده. بي ڀي
 سوڇ او ڪو وڪه چرته به دي بهانه ڏينٽو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڇڪي شي نو قباحه به ڪي
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو به فني او فڪري ارتقا ماپه خيل
 مضمون ”ڏينٽو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوب ڇا به نه وي ڪه ڏينٽو ٽيڀي به حمله ڄم
 شاه او ايم.

دا حقيقت ده ڇي ڏٺي ڪن توصيفي اڀرونه شته خو
 خئي خويونه ڀي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بچي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪن ڇي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪن ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملا تره
 بغير يوقدم هم وړاندې شي تله. البته خئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڀي لازمي جز ونه مڃي. بجز تقدير ددي نزامي
 اڀخ نه يوطرفته دوپده خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيڀي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪن ڇي وي او په هنج
 حال ڪن ڏ خيلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتوله. او ڏ خيلو سرونو له جادونه نهي راو تله
 ڇي زما به خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي

”ڏ ٽيڀي خيل يو محسوس او محسوس هيت Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪن ڇي ڇو اويد او طويل مفهوم بيانوي.“
 نه پوهنڀي ڇي بناغله داود صهب ڏ يوي نهي
 مصرعي په ڏ ڪن ڇي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڇي به معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪن ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڇوڙه بناخته پنگله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ڀي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ڀي ڏ بناخت ڏ گنهو اڀرونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀخ ته واروي اوس ڪه هم هغه پنگله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ژوند شومره سپرڀي به ڀي ڏ ڏ ڪلاڪانو ته ڇڪول په
 لاس اودرڀدل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منڇين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خيل قيمي وختو
 بي ڇا به ڏ ٽيڀي به وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪن ڇي نه

ضائع کوي. بلکي ٻيہ دي د نوو، مناسب تجر بوسره اشنا
 کري اوداسي هيئي، داخلي او خارجي تجر بي دي په کني
 اوکري چي د فكري رفعت سره سره پکني په هيئي او
 ساختياي سطح هم دا صنف د تنوع سره مخ شي. خودا کار
 پر رياضت، لوه سوچ او هنر مندانه جرات غواړي. کيد
 شي چي خني پوهاند دا هم اووايي چي د هيئي تجر بوا تنوع
 دا عمل به د ټپي پيژندگلو ورکه کوي. دا هم ممکنه ده
 چي يو نقاد خوله راپورته کوي چي د ټپي خپل خاص او
 معلومه وضع د ټپي ديغا او استحکام ضمانت دے او دا چي
 دا خاص رنگ په ذوق او ذهن بيغي د ستومانۍ لري نه
 راوي خو زما په خيال په دي ماورن اړي کني به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشيي
 د اضطراب کوکه به ورته وپل زياته بنا وي. ماته
 پته ده چي کاسه په حائ پرود وي نو دروند وي خو
 هوبنيان دا هم وايي چي اوبه په حائ اوربني نو
 د سنا شي او بيا تخليقي اصناف د کافي د جبود خاصيت نه،
 بلکي د اويو د روانۍ او تحرک د خويونه په خپلو بوژوندي
 اوسي. هکله زه غواړم چي په ساختياي اعتبار هم په ټپه
 کني د بيدلون مناسب تصور يکونه دلائل پکار دي. ددي
 وضاحت سره چي دا به د ټپي د ارتقا هجي وي نه چي د
 ټپي د انقطاع. اوکه چري دغه تجر بي د ټپي د روح سره

متصادم نه وي. نو لازماً به خپلي پني مضبوطي کوي.
 گني نو په بل صورت کني به ي ادب پخپله د نامقبوليت
 فصله واوروي.

دا هم حقيقت دے چي خني نوي شاعرانو په ټپه
 نه صرف تضمين کړے دے بلکي ورله ي د يو مستقل صنف
 شکل ورکولو هلي خپلي هم کوي دي. بناغله سعيد گوهر ددي
 فارم او هيئت تعارف، په دي ډول کوي.

"دا د ټپي د رومي مصرعي نه شروع شي او
 په دريمه مصرعه ختم شي. ددي مني ترمنه شپږ
 نورې مصرعي چي د ټپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري د ټپي د اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. د دويم شعر دواړه مصرعي ي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ددي صنف اوله
 برخه ده. ددي وزن د ټپي د رومي مصرعي
 مطابق وي. دي نه پس دويمه برخه کني خلور
 مصرعي سره د ټپي د آخري مصرعي وي. دا
 دواړه د ټپي د مصرعي سره مترف او هم قافيه
 وي ددي وزن هم هغه وي چي د ټپي د آخري
 مصرعي دے."
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربيه

کښي ټپي د محبوبي د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربيه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربه محض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټي د ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي تړلي دي او بيا ټي د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کونکس

ورته وېلے شي. خو متاسفانه زه به دا او وایم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال ترخپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا او وایم چې دا ټپولي هلي خپلي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پېوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقائي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختاتي ارتقا

دي د ټپي د فضائي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدل دے.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدلې شعري صنف نه دے خو ولي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايماندارۍ سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت دے چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لوع مقام پېدا کړے دے چي تصور يې هم نه شي کېدے دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زوړ او قديم زرخېزه شعري صنف دے. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې ولي په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکي د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زوړ صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو ولي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت دے چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکي د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت دے ځکه چي کمزوري ځينو نه د عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند دے نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسمان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې نخبې ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼي
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپي او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېږنو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندې نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

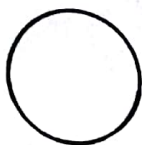
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

- (۱۱) پریشان داؤدزے ، ورخ پانہ وحدت پینور
- (۱۲) خبری اتری پنتو اکبری ، وخت یوونس نیپی جی ، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ -
- (۱۳) اباسین یوسفزے ، ہائے کیوں ، ورخ پانہ مشرق پینور ، ادبی ایویشن
- (۱۴) " ایضاً " ایضاً "
- (۱۵) زیبر حرت ، ادب زار ، ورخ پانہ وحدت پینور ، ۲۳ فروری ، کال ۱۹۹۸ -
- (۱۶) اباسین یوسفزے " ہائے کیوں " ورخ پانہ مشرق پینور ادبی ایویشن -
- (۱۷) پروفیسر داورخان داؤد ، تپہ او جدیدیت ، ص ۹۲ : تماش پنتو کو پتہ ، سلسلہ نمبر ۶ ، کال ۱۹۹۶ ،
- (۱۸) سعید گوھر ، " د پنتو شاعری او وک اصناف " اولس کو تہ ص : ۲۹ تا ۳۷ ، نومبر ، دسمبر کال ۱۹۸۸ -
- نوٹ :- حوالہ نمبر ۱۸ ، مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چھی د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکر یہ اوچ پرہ منہ -

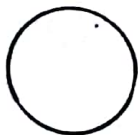
مأخذات

- ۱) آزاد اسفیرے ، د اظہارہ ہائیکو تجزیہ ، ورخ پانہ وحدت پینور ، ۹ مئی ۱۹۹۸ -
- ۲) اظہار اللہ اظہار ، راتہ غور و نو کنبی بنگری شرنگوی سلمان پرنترز جگتی محلہ پینور ، یکم جنوری ۱۹۹۸ -
- ۳) اسیر منگل ، ایک نوجوان شاعر ، اظہار اللہ اظہار ورخ پانہ مشرق پینور ، ادبی ایویشن -
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے ، ائی اینڈ کو صائیکو ، غہر مطبوعہ -
- ۵) اظہار اللہ اظہار ، راتہ غور و نو کنبی بنگری شرنگوی سلمان پرنترز بابو جہد روچ پینور ، یکم جنوری ۱۹۹۸ -
- ۶) اسیر منگل ، ایک نوجوان شاعر ، اظہار اللہ اظہار ، ورخ پانہ مشرق پینور ، ادبی ایویشن -
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے ، ائی اینڈ کو صائیکو ، غہر مطبوعہ
- ۸) " ایضاً " ایضاً "
- ۹) " ایضاً " ایضاً "
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد ، تپہ او جدیدیت ، ص : ۹۷ : تماش پنتو کو پتہ ، سلسلہ نمبر ۶ ، کال ۱۹۹۶ -

نشته پروا که سنگسار بزمه زه
مرمه په ده دي چي داسي نه دي پکار
کاږي دکمل په لاس کښي خونده نه کوي

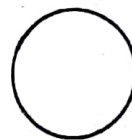


نن ي له هرڅه نه يقين پورته شو
مياندي چي هم بچو کښي فرق کوي
اوس به دچا جولي ته خان غورځوم



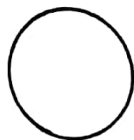
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښي غښي د ژوند پاتي نه دي
زامن د پلار مري ته لاس اچوي

د پر گنهگار يمه خو ما اوښخنده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

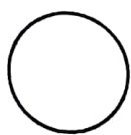


اے د کلهم انسانيت رسوله
تا چي څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

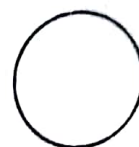


وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

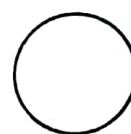


پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خبرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډې سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

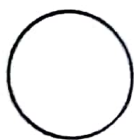


مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

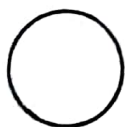


خه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
چي ډ جامو استري مي مانه نه شي

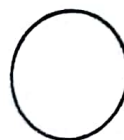


بازار كٲني گوتي بنه بنكاره مخونه
خو مونډ چي اوويني ٲادر كٲي په سر
زمونډه بنٲي مونډ نه ستر كوي

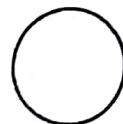


شپريني بنه داده چي زٲه كٲو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲني پناه اخلي

چي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲني
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ ميانډو غٲٲي چي خالي ٲاٲي شي



بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه ډډي خوٲ كاٲي وو
نوگيدٲانويه وو ٲول خوٲلي

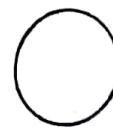


شپږ زه ډ كلي شريفانو كٲني يم
ٲوك چي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمه چي جگه كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

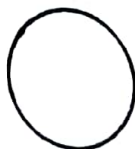


بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

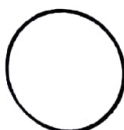


د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبویو اڅلم
د کلي په څانگه باندي اور اوکي

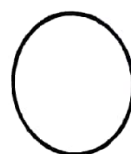


ستا پي رځی د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي



وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکی
راته ودونو کنبی کالی پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

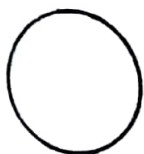


اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گز کوښ شېرېني

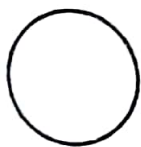


دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تنزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوډ
شېرېني پام کوډ چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي



عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شېرينه ژارې چې مې سر غوڅوي

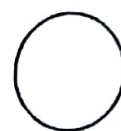


بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

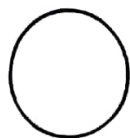


رې دې کړې خبرخو دا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

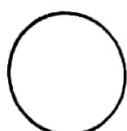


خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کانو کني قلم گلوي



خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

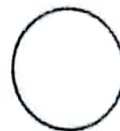


خان کني څوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دي زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي



زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه



په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه روشني انغري سره پراته وي

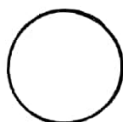


خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ سپريانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

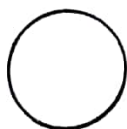


شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگيريمه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

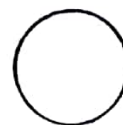


د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

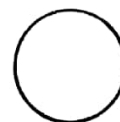


چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

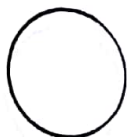


زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

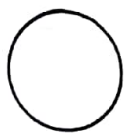


خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

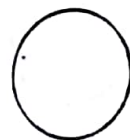


بلا ختلي دي په سر رقيب
خدای شته چې نور ورته هېڅ نه وايي
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

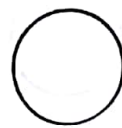


د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شړينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځوانۍ به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې



نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مډکوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

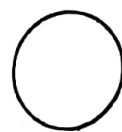


له سپينې بڼې دې حيا راځي خو
مه وايه دا چې فرېسته يمه زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

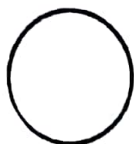


شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

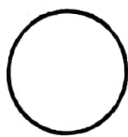


زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلې وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې کېدې چې پیل اولیدل

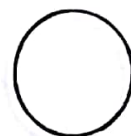


دلته انصاف د چیند خانو ټول د
پرېښوده که داغ دې په لمن پرېږي
سربله دې او بایلي که پوزه کوي

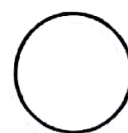


او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لوی پټه
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

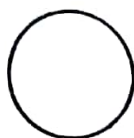


منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

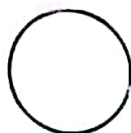


خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

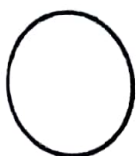


تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو گوټ او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

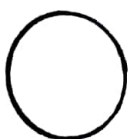


خدای شته دشمن مې خوشحالېږي په څه
دا خو مې لویه د ژوندون کټه ده
چې محبت کېنې مې تاوان کړے دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بڼې ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبڼياره کړې نه ده

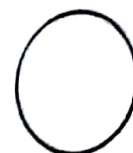


خوارس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بخت ده په عرونو نه ده
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

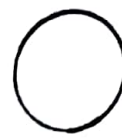


خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوکې

منم فرېبا دي خو صحرابڼې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي



خان پخپل زورباندي ژوند ته ساته
گڼې نوزو خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوکه په زړه کڼې خاڼه راگو

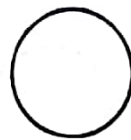


ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهرله کوره شپې مه کوه
گڼې نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

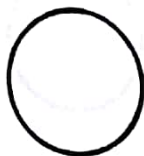


زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

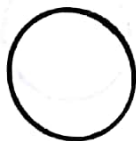


بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

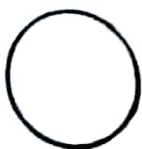


هرو قلم ترې راخستې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

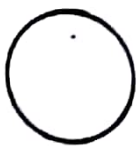


ددي خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

مهرانه شوه دهره د پنتو پالنه
پلارې په موبن باندي جرگه کړې ده
نورې د شپې تياره کښې کور پرېښه ده

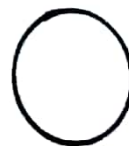


غله راختلي دي په کور، غلي شه
سوج ته مي پرېږده که خه لار راوځي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

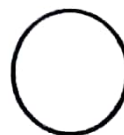


راوړي چې ماله پلوښې د سحر
شوک يې پلوقدرې هم اونته ويښي
کورته د شپې تياره کښې خان رسوي

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلو ژرندو که راوځي وي خو
مېر شوي اخر د لوپښې پکي کښې

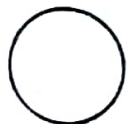


خلقو په ما بيدگسايې کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دې کلي نه کډه کوم

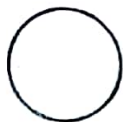


نوره مي هېڅ باندي پروا نشته خو
چې ستا تر دره مي در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شرق اوگی

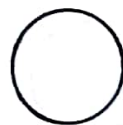


د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم
له آییڼی نه هم سترونه کوی

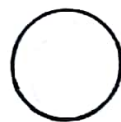


خوک ورته پورته هم کتلی نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی
لاس راله راکپه گڼی غرقه شومه

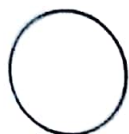


په ژوند کبې کتبه او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

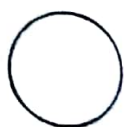


مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه



وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي



زه ئي له خان سره مېرلن کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کس
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارپه سارپه اهو نه شله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان



زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړپه



خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولي

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کومہ مان
ياران په بپاۍ باندي پيا زگرځوي



دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بپاۍ وهي
بل خوا څوک گفتم قدرې کولے نشي



پردي وطن کښې مې زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښې که نه

مانه دا چې ستا د زور نه ښه
خو چې زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا



ستدگې په ما باندي بښي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناوې استقبال ماکوه



دومره زېږېلې يم د ژوند حادثو
اونه چې هر کورکښې مېوه اوښي
په ما د کانو بارانونه کېږي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه



خوږې راته وازې حادې اونسي
له کوره ورک شوچې له کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو



ما ورته وېل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خو دکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکان گموي

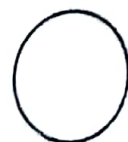


دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

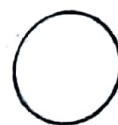


منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور



زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وائی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ



بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی پندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے



مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ دکور
درشل کہ او درین پی، دیوال پی یو چي



بگري پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

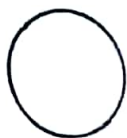


دي ستم به خه تعبير کوي خوک
بنا چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم



چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشعالي اوخوږې
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

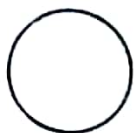


ورسره ډيري معجزې دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

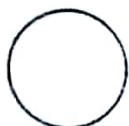


دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
خوک شته چي لاس کښي په سر د ټيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اخت په ورځ روژه نه نیسي

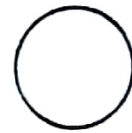


ساه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

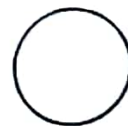


دخدائے نه اویرینه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوڼگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنگلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم



دي کښې به رازخه وي پوهين مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه



خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل ئې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال را بنگلو

قد ي لوتېږي
او جينگي د کلي
ماتنه پېښېږي



غم ي لب سپک شو
ما ايښي ته کتل
خاني رانده ورک شو

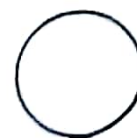


مح نې بد رنگ شي
چې پيري هوا اوکلي
ايشنه رنگ شي

خوک ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي



اوبدي ماږه شو
خو ملکان د کلي
د لوبې مږه شو

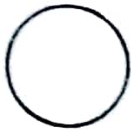


خسه چې وړاندي
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

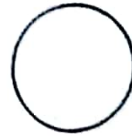


خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

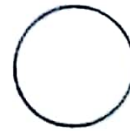


پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځاښي

اور د سينو کښې
شپړينې مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې



خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي



لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کله په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي



ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪورم
ڄڻي شته ڌري سي
ڄاڻي به ڪل ڪورم



نيت دي خراب ڌي
ڄڻي نو هر وڳو
ڪل ڌ ڪلاب ڌي

ڌا منڊو ڇي ڇي
په هر قدم شوڻو
ڌ خلقو ڇي ڇي

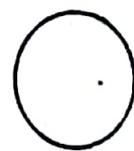


اور ڪڻي انگي
ستا تصويرونه ڪورم
خوب رانه ٿي

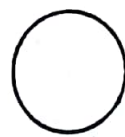


ڪور ته دي زڙي
ڏرنده ڌ سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڻي ڪڙي

سَاه اوڻِي مانه
په کومه لار لِي ته
د زره درمانه

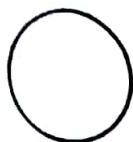


منزل دي ورک شي
په ٽوله لار چي سرے
له بنهي سڀک شي

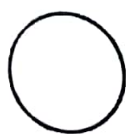


جنگونه کپري
په تويو دو د وينو
تندے ماتپري

ويني به تل ٽڪي
چي دا بناريان هپشه
پي د بوتل ٽڪي



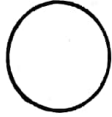
نمر چي پرپوڻي
ستا له گربوان نه زما
لاسونه اوڻي



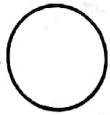
بل په ما اور دے
د اونکو دوو څاڅکو کني
ني حده زور دے

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے



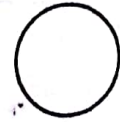
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے



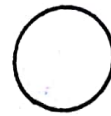
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښې نه دے
سربه مې مات شي

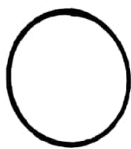


بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

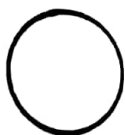


سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری
د شپې راپاسوي ما
کار راله گوري

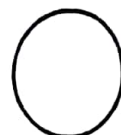


کيننه کم بختي
څوک دې ميراته نکړي
د څکلو لبتې

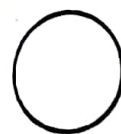


ستدرې واځي
را ټول دې نه کرمه زه
مر شومه هاي

خوشه فنکار ځي
د پېغلو بت سازوي
هسي اوزکار ځي

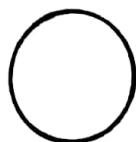


غرق شوې لاري
خوراک او څنک چي کوي
اوس په ولاړي

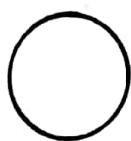


هسي به ونه شي
چي ترې اوبه نه اوځي
کوي به شنه شي

کور مې زړه تنگ شي
 چې نيمه شپه حجره کښې
 د بنگر وشرنگ شي

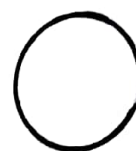


اوس هسې ژارې
 نه راځي خو لې ته بهر ته
 توکې لارې

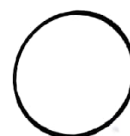


دا څه قيامت دے
 ځواني دې شوخه ده او
 تصوير دې نت دے

اوس په هر لوري
 اور مو په سر وروي
 د اونو سپوري

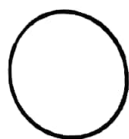


او وايي پوه شوي
 ته چې مين شوي په ما
 لارې تو شوي

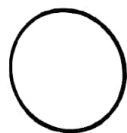


تیکاله غواړي
 لمبه چې نکرې تنور
 چې مې ژارې

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

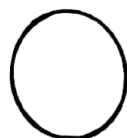


قصه خاني ڪڻي
بنڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪڻي

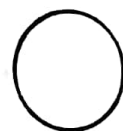


۾ په وسواس ڪڻي
ڪلونه مڙوي نه شي
د ڇا په لاس ڪڻي

خوشه دستور شو
پانڀه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

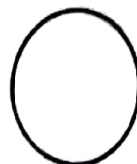


ڪور ڪڻي تنها ۾
اوس به د زرهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم



ڙوندڻه رنگين شي
ورڻي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

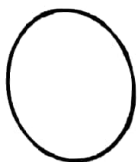


هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

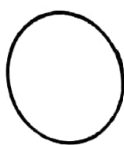


ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري ورېږي

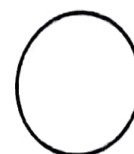


سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

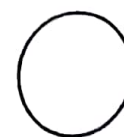


زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی



بنکاره به غلاشی
تاته چی کورمه زه
وار می خطا شی



نپرونه درزپی
چی آینی جورپی
کافی ماتپی

ژوند می رنگین شو
راکبھی متی راغلابی
سرچی می سپین شو

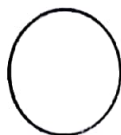


اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

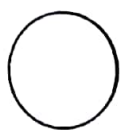


سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهپی
سودم ته شین ده

شومره سنگینه حادثه ده د ژوند
خپټې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يكو

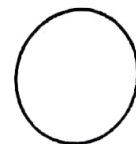


د خپل بنايست له زوره نه دې خبر
دراز قامته ، جادوگرې پېغلې
ډېر مې كچه كړې چې منتر پخوي

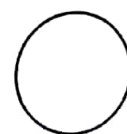


شېرینې تاسره له دغې ویرې
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره كوېش دن ماته شي

د کلي خلق شه برانده خونې دې
خدایه شته مری تاه به دې لاس پرېو
چې د هتيانو غلا په ټيټه کوي

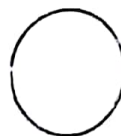


اووايي ټول د اكيجن كچه دے
ايكو ته هسې غوښتالېږې څله
څوك لېوني نه دې چې تا يادوي

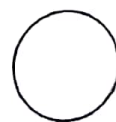


زړه غوڅوي د اوازونو فرېب
چې مينانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر و کښې ئې مارغان بندي کړل

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه ومه
که هره لاره د منزل لاره وه

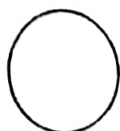


نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

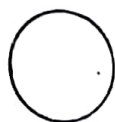


چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړي
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوټ کړي په ادا د ډمو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

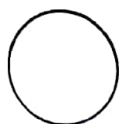


چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غره کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

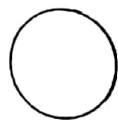


ناساڼي کړي که کړي نيازينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
دمه بس دمه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

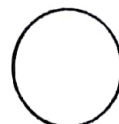


د پيتنو پغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
كلاب كلاب خواني په كور زړه كړي

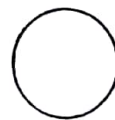


د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووېل
د بونى شونډې يو رپ اونيوې

د زړه درزا ي په اختيار كښې نه ده
بنار كښې جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

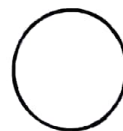


يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښې خاى راكوي

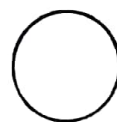


يوه جگړه كښې زمونږ د كلي
خلغو راټكل د اديرې حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښې مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كنيې



په چاپېرچل كنيې خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پرې سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

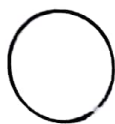


سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كنيې كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج ئې
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

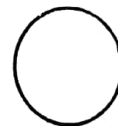


داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېر يني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كنيې پراو نه كوي

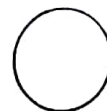


الله دي خبر او كړي په صدرچوك كنيې
كاري كليا دي اشارې ماتوي
او هسپان خپلو كنيې كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساتي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

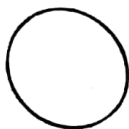


سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونه يو

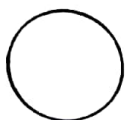


زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن
دافتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

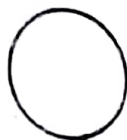


سر به بي حايه درله شه خوبوم
دپيتنوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

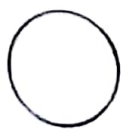


په خه پوهېني نه ماشومه ي لا
دروغ ربنتيابه دي بنکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا ښکړو دکاني بت کني ساه راوي



بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پراييزه

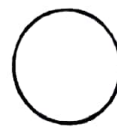


دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کله لاسي سم کړ خپله شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرته لمبه اونگري

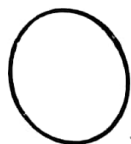


دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

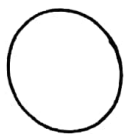


شپرينه اووايي په دېره مينه
چرته خو لار غلطه لاديه
ويرېنم لار چرته غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني به زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کړي

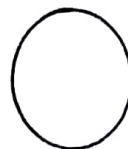


دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

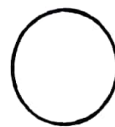


زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي
را ته به لارو کښي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي به سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

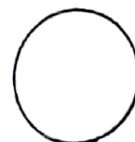


پر بنده چې پغلې ځي پاه خپله لاره
چپه ځي مه گڼي ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

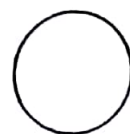


وايم چې تپولي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چې راشه نو لاسترې شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

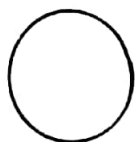


شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شانهي زما
د چا عشونو ته پسخين مه نه

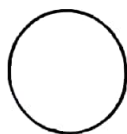


گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عین چي په نیمه شپه زمونږ کلي کښي
د سپو غيا شي، هکامه جوړه شي

د حېرانتيآ خېره ولي نه ده
غو ټوي چې کله شي په قيامت کښي د ژوند
هان راته وېر خدا لگو پيکه بنکاره شي

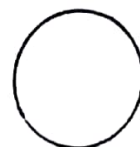


زنه مي اونيسي، سلگو کښي وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده کوي
کور نه په نیمه شپه بهر مه اخه



سیند ته کلونه ورگنار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

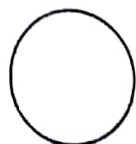


د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

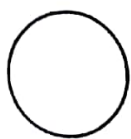


وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بېکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي



اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

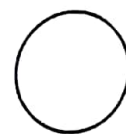


توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته د

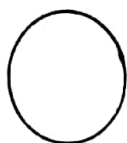


تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه راشي

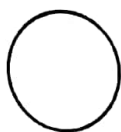


سترگي له دغې ويږي نه پراښم
زما د زړه په رنگي ټټو اونه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وانه چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وي

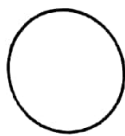


سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وي

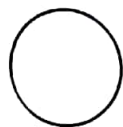


واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېږ
بيا به ترې گڼي او ښځي چوپړ وي

شهريني زرهه ده ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبث تويوي
كانهي اويو كني وراسته كني كله

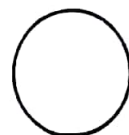


شنه چي مي شونده شي د قام د ورو
لكه د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خلو كني هيران بيلوي

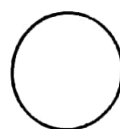


بن انتظار د عرومي مي او كره
ترخو چي چرگه كوركه شوې نه وي
نو په هاكو باندي بچي نه كني

زرونو كني اور د ميني بل كړي كني
بي حسني دومره په ماحول خوره ده
سم پكيني خدا بگو واوره كني سره



راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
لكه د ژمي په واورينه شپه كني
شوگ په كمره كني انگي تي بله كړي

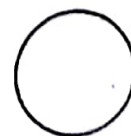


پهغلي د بنار پارک كني را توپي وي نن
وېل مي راغله يو وي شتمه صدي
مي چي د كور درشلي او غورخو و

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړې غبرات پسي ' د اكي غورخوي

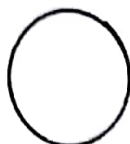


فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي



مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کبې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي



وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کبې کوڅه کبې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اونه خته ' شپه تېره شوه

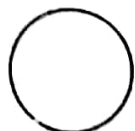


تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینه دا خاطر دی جمع لسه
ماله په شاه سترگو کښې چټی راگو
ستا په کښار کښې خو اوس پښه نه

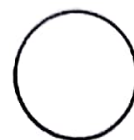


ورته می اووی حیثیت شاه دے ستا
وېل می غواړم چې برینه نه شي شوک
پرتو غاښونه جوړوم لالیه

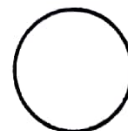


پېغلوکې ناوې خپل خاوند ته وېل
هر شاه چې کېږي دابندی نه منم
زه خو شاه ستا لاسوته ناسته نه یم

شاه او شوخېر دے که می پېرې نه
مانه دی هاغاه وړې هېرې نه دی
چې په خنکېل به می اوده پرتاه وې

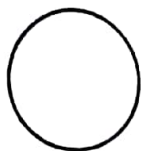


ډېره کم عقله می زما پسونی
اوس دچا خولې خو شوک کښې نه شي
زما په سر پا سره شر مه کوه

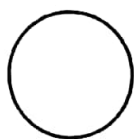


موزن په جامو کښې نه خاښې وپېدی
چې دا ده راغله یو ویشتمه صدی
کورکه مو وړان شو نو پروا د شاه ده

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږين
خوږيونه وينم تعبين وناه وښم

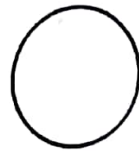


ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروانه کوي

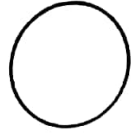


د نوي نسل خومره لوه زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مين کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دانستې غوڅي کړي

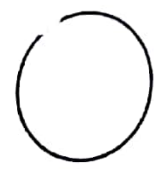


جذبه جذبه دي د ساحل خوږونه
غورځنگ غورځنگ بڼي د شپې خواني ده
سپوږمي په دې کښې هم سترونه کوي

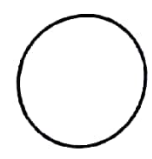


د شپې طوفان چې شي راخوږ په زمکه
زه د بي خونده اورکو له غمه
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

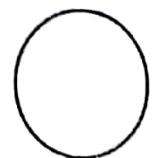


لڼه سر تېزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب ترېنه هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينې ده

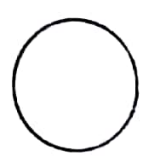


ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بله پرېش مريض يم
زمونډ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونډ د کور اووهي
او وائي 'خان وبل چې ښکاره به خو

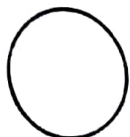


خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نيني او چچي

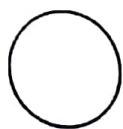


په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کره د خدائے نه لڼه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

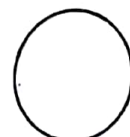


موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

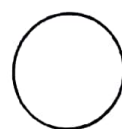


باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي



څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

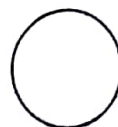


نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوند کپړې
شابه شپې شپې رااوورېده

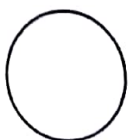


د خدای کارونو کبې شوکغه اووای
ماچې ئې طبعې د خوږو کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

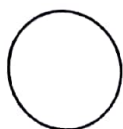


بسه په هر بنکلي مین شپړینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېنه د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلي ستومانې اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

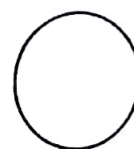


وايي جولى بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کبې انکې کبې زما
ما چرتاه شاړکوهي ته اوغورخوه

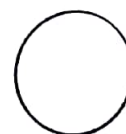


زما تړا ئې د زړه تاو کموي
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله
پېغلي خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

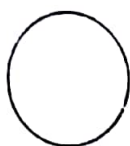


له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي ښو نه شمه
يوه د سپرین کولې خو راکړه کنه

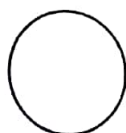


پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لويته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

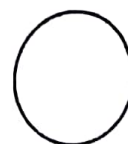


د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم دگريال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

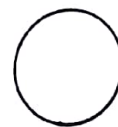


کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

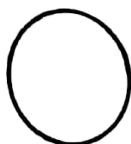


راله حلوا د ناشستي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

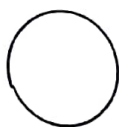


سم له ماشامه چرانغونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لېوني خو کله
هملونه کښي د انحر اونو کښي

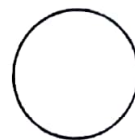


تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

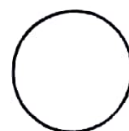


اوبنکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تېلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وراڼې شوي

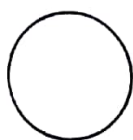


د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

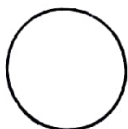


راوړي له ځان سره بهار اوږونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اوږونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

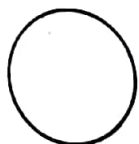


د زړه زورونه لېونتوب اوخوږل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوږل

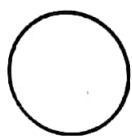


چې زمانه ټوله په خوب اوډه شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړه رهي کښې څوک دېره دي

شهرينده گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

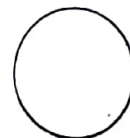


پي شماره داسي رنځوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

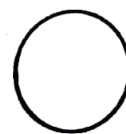


ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرتم
ما د بوردې په ټال كښي مه خاڼكوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انځر كله چې چرتاه به يې



شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتې نيسي
او نېغه لار راته بشودله نه شي

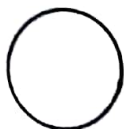


مړنه شم خاڼه راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوانې شېرینې
خان چاله ورنه کړې په لاس
کې رڼگونه به دې ټول والوې

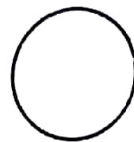


واي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بیا دې غلې شوې دې
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږې

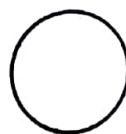


میاندي په داسې پښتو بوري شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بیا یې د خوښو شوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شېرینه واي
سرتنه یې خبر شه خوباورې شي
رغېږي نه د پشکال لېوني

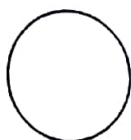


پوزه دې پرې نه کړې د قام لېوني
درنه په لاره تېرېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

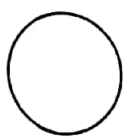


پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې د خپل کور ورونه بند شي په چا
نو خامخا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي



زمله به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

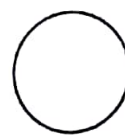


داسي بي واره مي ساکافي نه وي
خو چي کلونه نارنجان اوڼسي
بيا مي سپزي ستاد بدن خوشبوئي

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلاکړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

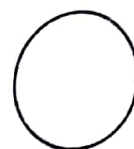


خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بېخي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

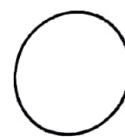


کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هېچ بيا له خپله خانہ نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

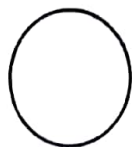


پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يُّ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

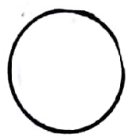


سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه



خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه هَم پَه دَاوُ لَكُوِي



مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَانَ لَه بَر مَه غَوْر حُو لَه دَه مَا

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

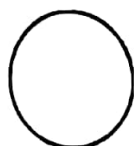


او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه



چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیرو او خورپو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لیکو زما له زړه نه اور پورته شي



سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

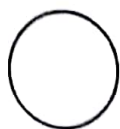


بنکل مې لاسونه کړي ژبا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

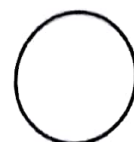


پنهن يي بنجي خپل خاوند ته اوو پل
گردانه ا گاه ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

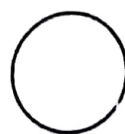


درته واده بنجي شاه اوو پسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغونبتله

رب دي په دي خبره ما شاه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيگه پيگه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اورے وي

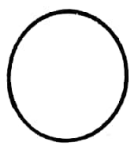


منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهن يي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

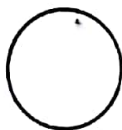


نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا ي په بنار کني ټوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٽوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ ڇڻه ڀمه

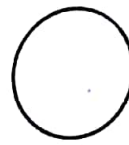


ماتڀڙي کان ٿي تل ڀه کافي باندڙي
زه جاروگي چاته وهلي نه شم
ورکڀي مانه ڏي ڀرڻ له لتي

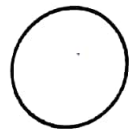


زور ڀي ڀه هائے ڏے خو غور ڇنگ نه کوم
گني ڀه ما باندڙي ڏ ڀنار مڀرمنو
نن ڏ گڏو انو غو ٽڀي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر ڀه ڀي او شوه
اوس ڀه کم اصلو اعتبار نه کوم
ڇاوه ڏ لوک ڀرڻ نه اخلمه زه

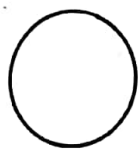


ستا ڏ اوڀڙو زلفو بلا واخلمه
ڏ ژوند طوفان کڀي ڀه چا ملا مه تڙه
مار هم ڀردي لاس باندڙي نه وڙڻي ٽوڪ

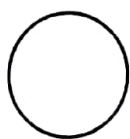


ڏ ڀت له عظمتونو نه زار
چي ڏ زامنو ڀي وڏونه جوڙ شي
مياندي ڀه سپين سر گڏو کافي کوي

شهريني دوده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

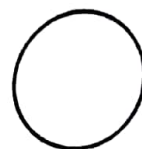


د زوراور اوبه په لوره خبري
آ چي بدخويه يادیده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي



رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتلمه
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نو هم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس



اوس به د خان خه ضفائي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

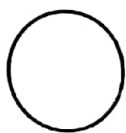


خدا بگو په خوند پسي د ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريده
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

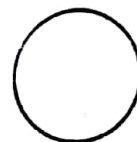


يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خپو لاسو نه دم اووته

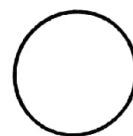


او خاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻ ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڪي هم زپه صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

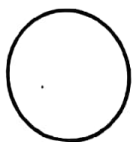


سرتوره مه شي خود ناز مڀر مڀي
داسي طوفان راپورته سوه دے چي
په سڀينه ورخ خلقونه لار ورکوي

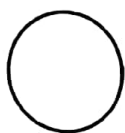


چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪو هڀرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښې وږي شندې شي

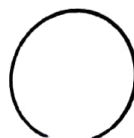


مينه اوباسي له زړگو نه ويرې
اوس که اوبنان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټې نه شي



اخريه مرشم که دا حال وي زما
هيټکې مې يو ساعت له نه اودرېږي
آ بسونې مې هېښه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگې مېښي پي نه کوي

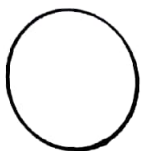


وايي ترڅو پورې به زغم ټيټم
زه درته کور کښې لغړې کومه
خې په کوڅو کښې لوړغې کوي ته

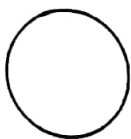


کم عقلي هسي پرېشانه ي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگې ښو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

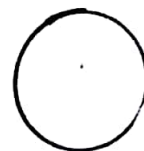


د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

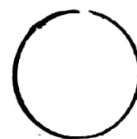


ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس په تا سانه

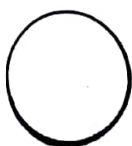


اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي څله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

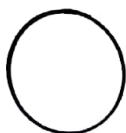


دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هېڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

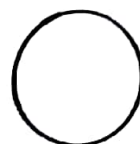


رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
چوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

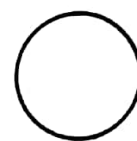


وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاگي چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټي ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

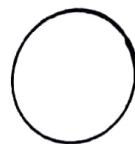


خپله گناه چې مې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

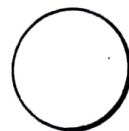


مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده چوړ
راته چې خاندي او شپلي غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکرمه
رب دي ي مړکړي چي ترې خلاصه شه

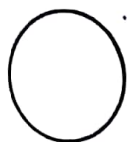


چي مي په زړه ياندي تياره راجي نو
سرکړي سرتور لوپته اوغورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

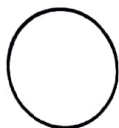


راباندي خواد خلقومه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوندکوو
خدائے شته د وېرو پکښي غوا ننگه شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

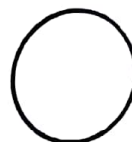


رب دي کانه کړي د شيطان غوربونه
نيه په مړه گڼپه مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

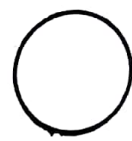


پرېن ده زما په کارکښي کارمه لره
بنځي ماخپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهريني ما باندې احسان مه کوه
زما د زره زخمونه نه رغبېږي
شو چي گزک نه شي پرسوب اونکړي

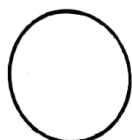


لاس ي تگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله ي نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري وروچومه

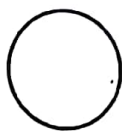


لکه غوټي هان کني راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلي نه دي
خکه دې زمکه باندې خپي نه گي

خدائے شتاه جنگونه خونبومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خاه دے چي
زما د نهن به به ما دز نه کوي

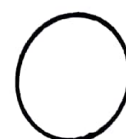


له دې نه لويه خوشحالي به خاه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کني واورې شي لمبي ژمي کني

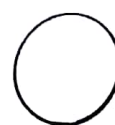


مياندي دې لاري د بچو خاري خو
چي په لندن کني شوک سبق اووايي
آ به کچه سپن او درېږي کله

زُه تَقَانِي دُ مَحَبَتِ پِشَرَنِم
شَهْرِيَنِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِيَنِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

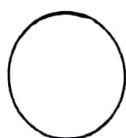


اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِيَكَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرُو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

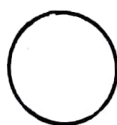


جَوِي دِستور نوے كوي وختونَه
ما خَو مِيرِي هَم ازار كِرِي نَه دے
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُه دِي لَه بِنكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يُو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرُه نَه سَوَزِي؟

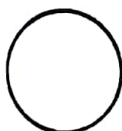


دِر پَه پَه بِي خَايَه وخت دِي اور تِلِم
داسِي لَل كَل شومَه شَهْرِيَنِي زَمَا
نَكه چِي بَانْگ نَه خَو ك يَانْگِي اوشَرِي

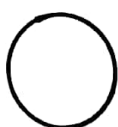


تَه نِه لَه لَوِي نَه مَر شَوْنَه وے
بِنكَارِي ! بِنكَارَه بِي انصَافِي دِي اوكِرَه
مَارغَانَو جَالو كُنِي چِي رَاوَرِي وُو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډره شوه

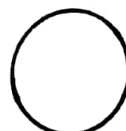


د خدا ټوټه قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شپه فاه شي

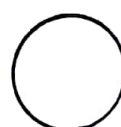


د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کپمه د زپه زخونه
کلونه مراوي شي په شين يو تي کيښي

خدا ټوټه زپه د زپه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتله نه وي
زما په سترگو کښي د چا اوښکي دي

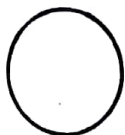


ساه تری وپستله شم په دوو گوټو کښي
خو سوچ چي اوکېم وړم سردې اوخوري
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

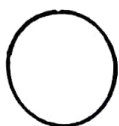


نورد د قرب د امونه ما غوروي
زما نظر دهوکه کېدله نه شي
زه خه دوو مېښو کتې خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده شاه دي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ژوند
ڏ خوندي رنجور تري فحاشي جو پڙه ڪري

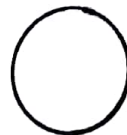


او واه به باقي به تاوان ڪنبي دي شوڪ
ستاسو چرڪان هم به خوله بنه نه لگي
او مون به ساگو سره گهوتي اوخورو

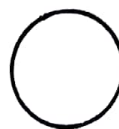


زهر خواره دي به فضا ڪنبي ڏ ڄم
ما ڏ مارغانو ٿري هم زده ڪري خو
ڏ بيدامني علاج مي هينچ اونء شو

خدائے شتاه به زهره ڪنبي مي هينچ غلاته شو
ڏ ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

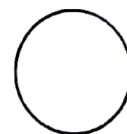


تپوس ڪوم دي ڪنبي گناه چاته ده
ما مشران ڏ ڪلي وڙني به دي
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم

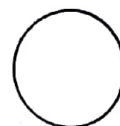


نورزه انصاف ڏ چانه نه غوارمه
که وس مي اور سيد شپريني زما
واپه ڪنبي خولي به به سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مۀ کوه

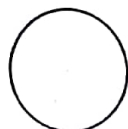


دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياته روم ورونه

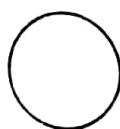


اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

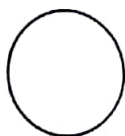


منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

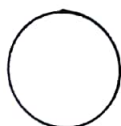


رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پگوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

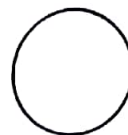


شهرينه وايي که سيلو راغله نو
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وپنو اوخوړه

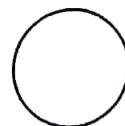


په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

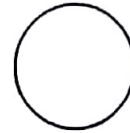


زه ک يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

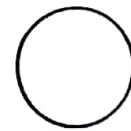


منم فضا ي معطره کړه خو
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وښي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

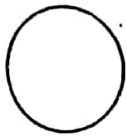


دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

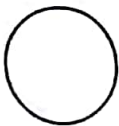


ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپدم
رالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتموندہ کوی

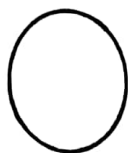


دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر



وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقاضِي دُ مِينِي بِنُه پِيئَرَنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبَنَتِي شَتَه دَه
خَه خَه دَ لَو بُو گُوڊاڳَے خَو نُه يَم

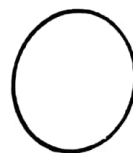


مَنم چِي هِيئَ تَر پِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نُه وِر كُوِي
لَه تَعْبِير وِنُو نَه خَو بُو نُه وِي

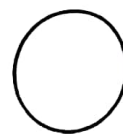


دَا تَقَدَس يَ لَه گَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جِغْتَه شِي گَلَرَنگِي ، لَه تَا
دُ گُو تَم بَدَه جِغْتَه جُو پَه شِي

بِي وَسَه شَوے يَم بِي نَنگَه نُه يَم
پَه بَد حَالِي بَانَدِي يَ مَه تَبْرُوڊُ
غَوْبِنَه كَه اَو سُو زِي پِيئَرِي نَه بِنُه وِي

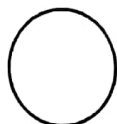


دَا سِي نَا رَا سَتَه كِرُو دُ رُونَد عِي شَوَنُو
اَو سَ چِي بِي جَلِي لَارَه شِي سِغْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِي زِي هَم وَه لَه نُه شُو

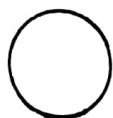


دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لَو چَا
چِي قَا فِلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِي شَتَه وے
هَلَتَه دُ كَانُو بَارَانَو نَه كَسَن يَ

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
چِرَه 'حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

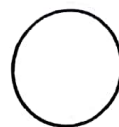


پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

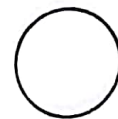


وَرَتَه چِي وَايَم بِنَا سَتَه جِي نِي دَه
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَرَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِي گُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِي رِي كِنِي اوسِي

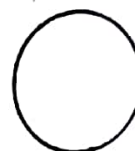


چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه كَرِي اَوْلِي دَه
نَو وَا رَخْطَا پِي غَلِي لَه خِي لِي وِي رِي
دُ اَزْغِي اَوْبَه پَه مَا اَوْشَكَلِي

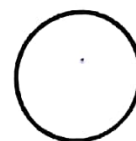


غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكْرِي مَه زُهْ
مَا خَامُو شِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي
غَرَوَنَه لَوَا شِي نَدِي چِي غِي اَوْنَكْرِي

شپي چي اوس شاري د سپوږمي پلوشې
ماپه ساحل د خپل احساس لاهو کړي
ستا د بنايت د موسيقي موجوده

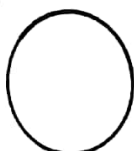


تکور تکور به ي زخونه نه وي
چي ي په ټول وجود د ناز مېرمنه
لکه د ژمي د غرې خوره شي

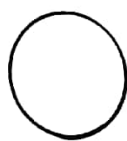


اومنه بد هسي د شپي مه وايه
نمر لا ورمبي خريکي وهلي نه وي
چي لار کني لوت شي د ورمو قافلي

وږمه وږمه شي په هوا کني ورکه
او پانې پانې شي په لار کني خوره
غوټي چي کله شوه پکني پاتي خشي

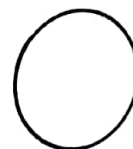


رب به ي روغ کړي که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په حان شه تجربي کومه

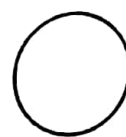


اوس دې ستم ته د ژوند شه او وایم
چي زه د خپلي تندي حال وایمه
نو په سيند ونوکني اوبه اوچي شي

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

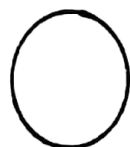


زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

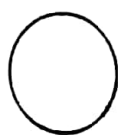


وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهر
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

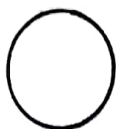


ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيږي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

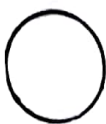


چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونډې وېدل هرڅه په شپږ اوڼگه
خو رب دې اوس زما خاوند اوښيني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

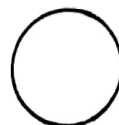


له خپل عادتو او پرېدو نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ منو کوو
بيا به قسم دے داسي کار منو کوو

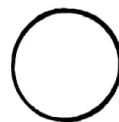


پخه توبه که لي ويستاي ده هم
په پتو سترگو پرې باور منو کوو
پرے که اوسوزي خو ول وي پکناي

شېرینې ستاگياي په سر سترگو خو
که دي زما دابده ورځ اولیده
درنه به او تېستي د شېرې خوبونه

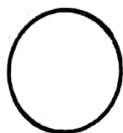


خانا زهه به خرابېني زما
لاخو مي سترگي هم ورغلي نه وي
تا د کچه خوبه راپاسولم

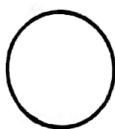


بهر چې نه کرې له درشل نه قدم
چې لي دولی د پلار له کوره اوچي
پوے شه د بنطې جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له ټوقې ورځه
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

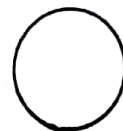


مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تشخوند ما وه

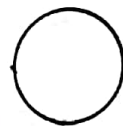


توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهبانسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

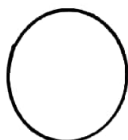


خدای شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لکه شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

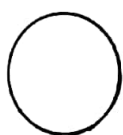


ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگي ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وټي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پيره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سعيده پرپوځم

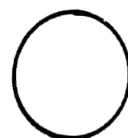


زه عجا هديم د اسلام اومتی
د پر گنهگاريم خو که وخت راځي نو
زما د توري زور به هم اووینئ

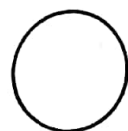


ساینس دے کنهوتضادونوکښي ورک
که مرحله د اختلاف راځي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې ځم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتنگانو خون راپوري نه شي

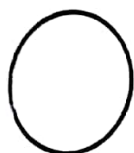


د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
ځان سره غپږ کښي کوو اكي گرجوي

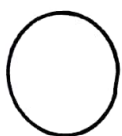


بي شکه ځان بناي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

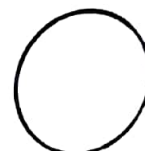


نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

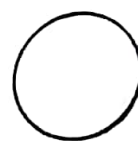


تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناسته وي

کافي ره دومره اطمینان ماله
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

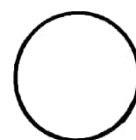


ما کني مکنهي خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

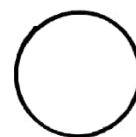


توې اوباسمه توې ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

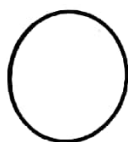


زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه د ب سپي ترينه بنه كومه

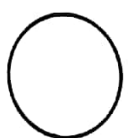


د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پر پوڅي په ماحول د گناه
د بنسار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

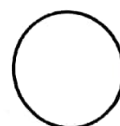


موشكافي دي ي په شرق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه وي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

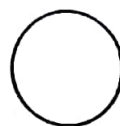


څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونچي شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
گڼي مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږي اوس سلام نه کوم

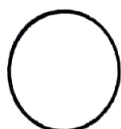


گڼي بناستونه ي په سترگو کيږي وي
خو بي دسي ي راڅخه داسې کړي
که د ناوې مخ په اور اوسوزي

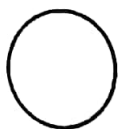


بي حايه ضد دې داسې رڼ مرېز کړم
که بيد بخته پښته پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگري ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده ي جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

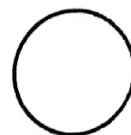


زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

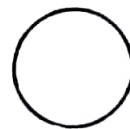


وېل ي داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بي هڅه چې رابري شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملي څکلي دي

ماه وايه، ناه پته پته بي نسر په گوته
راسره داسې گوته تا اوکړه چې
په غرېدلو سترگو هڅه ناه وينم

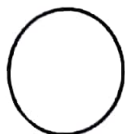


د تکلف محتاجه نه ده، مينه
وس چې دې نه رسي زمالپونې
تاوده ستونه راته خله کوي



که ي په کور کېنې هېڅ درک نه لگي
خو چې مېلمه راکړه راشي نو بيا
ورله خپل خان حلالوې شمه

بلا خوندونه به پکښې وي منم
خودا د مينې سپکاوې گڼمه
تنده د کله په پرځه ناه ماتوم

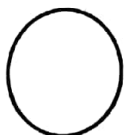


اونې په دغه غم کېنې خان اوخوړه
زما پخې مېوې به دې موسم کېنې
د چا سپرو جولو ته خان غورځوي

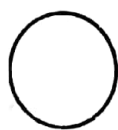


خپله لمنه په خان مه اړوه
دا ته چې بل بربندوي او منه
ستا بيه له سره هم پټکې پرېوځي

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

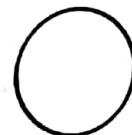


د ترخه مه اوځه د کلي اوځه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

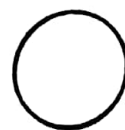


پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورځ به خه اوویني
چې دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه وې ککړوي حجره کني

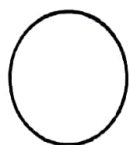


زار د بناریانو له نرمی نه شمه
بنځي یې دومره په سر اوختلي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

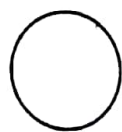


لکه شیشه یې زړه ذره ذره شي
د شپې چې پاسي د رڼا قاتلان
په کانونو اولي د کوڅو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلك دے
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

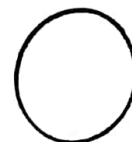


کور لانه ورک دے او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

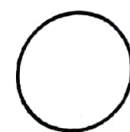


سترگي په دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږے راوړي

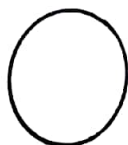


چي ئې په ټي وي اشتهار اوکته
وسل ئې دا په بڼو مېر ظلم دے
دوو نه سپوا بچي راوړے نه شم

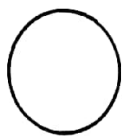


دخدائے کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه کي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگي نشته دے
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي

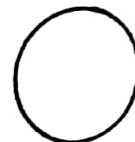


د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

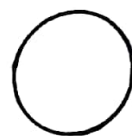


رښتيا وينا به په هر حال کښي کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښي ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله



د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښي غوږل نه کوي

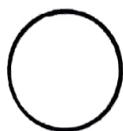


چرته د يو لاسه خټلے دے پېرې
تا چې په خپو نگرينې پورې کړې
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک و فطرت لاری نیولے نئے شہ
زخم چي سہوا شہي تاتہ بندہ پتہ دہ
گردانی شہلاد، آتش نشان شہي غروندہ



نن چي مي شوندي درتہ اوچيلاي
وہل مي خيل علاج پتہ وخت وي پکار
ستا پتہ مانغو کني جو پچنيچ شوک دے



شوک ترينہ سمہ ورخ بيدے نئے شہي
راغبہ مي او بنکو پتہ رخسار خوارہ کرہ
بنکاري چي بيا چاتہ اوبہ خروي

وہن مبارک درتہ و لوتے وادہ شہ
خوستا و سپين سر نہ قربان شم ابہي
بشي نہ مياندو نہ چي شوکوي



هر شہ چي ووخوتابہ چو نئے کوؤ
راتہ پتہ شا چا وچولے مي جور
داسي چي خولي پوري دہي پتہ او ترو

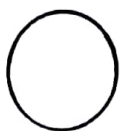


در سرہ داخبرہ نئے منہ
کہ زبرہ دي تور دے لہ دنيا زاهدہ
نو بيا د کور سفيد شہي کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدَے کَرِے یِمہ
رَانہ چِی لَاس دُ مِیَنِی رَابَنکَلُو تَا
دُ سِیَنَد چِیو رَالہ پِنَاہ رَاکِپَلہ

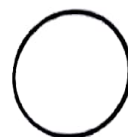


تہ خیلہ لور خور قَرَمِزَنہ گَنہ
خو مَآخُہ دَاسِی اَوِرِیَدِی دِی چِی
خیلہ بَرِجُو لہ پَرِی دِی بَاتِہ بِنِہ وِی

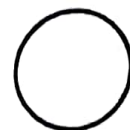


دُ ثَوْنَد پَہ ہر پَرَاؤ تَنور لِبہ دَے
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مَہ کَوہ
چَرِتہ وِرِیجِی غَرغَنَدَہ اَوَنکِرِی

دُ دِش دَا لَوُے اِحسَان بَہ تُو کُ هِیرو
لَا جِیَنکُو دُ تُو کَالُو نَہ وِی
دُ پِنِغَلتُو بَ غورِخُتکِ ی مَلا مَاتَہ کِرِی

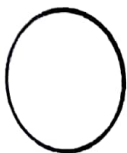


چَا لہ ہَم نَہ وِرکُو یِ حَاے پَہ نِرِہ کِنِی
پَہ صَفَا یِی بَانَدِی یِ مَہ تَہ رُوخِہ
ہِیرو خِیل عِج دُ اِیغِی نِتَہ دَے

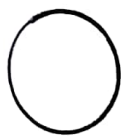


سَرکَہ مِی غَوَارِی نُو پَہ خُو دِ کِنِی اِصہ
کَہ سِیَادِی دِی پَہ حَا ن رَاوِستَلِی
سَر بَہ ہَرخُہ تَہ وِر پَہ خُو یِ کِہ زَہ

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږې لارې داروگړي زما

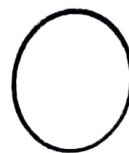


زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

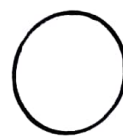


شپږينې دا يو اعتراف به کوي
درد د خدا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو



چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان



د حقيقت زهر گوتلې دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غږېده کښې زوے راکوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کښې خوب دُ چکودر پاتې نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
رتنه غوږونو کښې بنگړي شرنګوي
دُ پښتو هايکو مجموعه (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کابڼي دکھل په لاس کښې خوندي نه کوي
دُ پښتو هايکو مجموعه (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير به خدئ وي
پښتو شعري مجموعه
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بيباکئي اظهار، دُ اردو تقریرونو مجموعه

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**